

#327 • MAJ 2025 • ÅRGÅNG 30 • PRIS: 100 KRONOR • SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

SITUATION

S T L M

YUNG LEAN

"När man är nykter är musiken en finare upplevelse, en ärligare upplevelse"

H. Self

MEG NYA SKIVAN EFTERSKALV

Urban Sketchers

SER PÅ STADEN MED BLOCK OCH PENNA

Flyttfåglar Sthlm

NÄR ETT SEXTIOTAL ARTER ÅTERVÄNDER HIT

GATUPLANET SID 38 →

**Om socialt
frikort enligt
dansk modell**

slaktkyrkan situation S T H L M

Tack för att du supportar Situation Stockholms viktiga arbete. Som läsare kan du hämta ut gratisbiljetter till fem olika konserter på Slaktkyrkan och Hus 7 i maj via adressen.

slakthusen.se/situation-stockholm

INNEHÅLL

#327
Maj 2025

8. Pollenfälla på taket

Pollenprognosen kommer från en tejpbit på Naturhistoriska riksmuseets tak.

14. Urban Sketchers

Tecknare världen över fångar städerna i sina skissblock.

20. Yung Lean

Jonatan Leandroer Håstad, med många nyktra dagar i appen och nya skivan *Jonatan* på väg.

38. Gatuplanet

Idén med socialt frikort enligt dansk modell diskuteras.

44. H. Self

Följer redan upp fjolårets hyllade skiva *Skälva* med *Efterskalv*.

ALLTID I SITUATION STHLM

6. Min Plats
17. Krönika
47. Korsord
48. Dåtid Sthlm

32. Flyttfåglar Sthlm

När ett sextiotal arter återvänder hit efter vintern kräver det att staden är beredd. För både Silltrutar och Duvhök slåss om födan här. Och en plast att häcka.

En duva ruggar upp sig efter att ha ätit lunch vid en papperskorg i Kungsträdgården.

JS
60

ULTIMATE

LIGIER

WELCOME TO THE NEXT LEVEL

JS60 SUV i Ultimateförande. 16" svartlackade Extreme-fälgar. 6.0 ljudsystem 6.8" touchskärm med Apple Carplay och Android Auto. Extra krockskyddsbalkar i dörrarna. Airbag-ratt ingår.

SÄTESVÄRME
Vinterkomfort

LUFTKONDITIONERING
Sommarkomfort (endast DCI)

AIRBAG-RATT
Ingår vid köp

KROCKSKYDDSBALK
Extra kryssbalk i dörrsidorna

45 KM/TIM
50% snabbare än A-traktor

#1
Sveriges mest sålda mopedbil

HOLMSTRAND BIL

Tel 08-730 44 66 - www.holmstrandbil.se - Tillverkarvägen 4, 187 66 Täby

Med reservation för tryckfel.

MARIA HAGSTRÖM, TF. CHEFREDAKTÖR

Flyttfåglar, Yung Lean och en pollenfälla på taket

Jonatan Leandroer Håstad – alias Yung Lean – berättade om ett starkt minne: han sitter på golvet i sitt rum på Tavastgatan där familjen bodde då och skriver, ”bara härmar texterna från cd-fodralet, försöker lära mig”.

Han beskriver sig själv som en bra hitte-på-musiker som vet precis vad han vill och hur han vill ha det. Och vem som kan hjälpa honom att få till det.

– Mina enda instrument är huvudet och rösten. Jag är inte skolad, gick aldrig någon musikskola eller lärde mig nåt instrument.

Hans process att skriva musik handlar om att hitta en takt, sampla, göra en loop och spela in den, bygga klar låten så, ”klippa och klistra”, som han uttrycker det.

– Det låter lite bakvänt nu när jag säger det, men det är det jag vet. Det är retarded på ett sätt, men fett också. Det blev mitt sätt, det här bygga och klistra-sättet jag gör det på, jag älskar det sättet att jobba.

Hans nya skiva *Jonatan* kommer 2 maj. Läs intervjun med Yung Lean på sidan 20.

NU PÅ VÅREN kommer flyttfåglarna tillbaka till Stockholm igen och staden måste göra sig beredd att ta emot dem. Med allt vad det innebär.

Läs reporter Maria Hagströms reportage om stadsfåglarna på sidan 32.

Från pollenfällan – en drygt fem centimeter lång tejprens – i en ”damsugare” på taket på Naturhistoriska riksmuseet, kommer stadens pollenprognoser, en inte oviktig information för de dryga trettio procent av stockholmarna som har pollenallergi.

Den danska modellen med en form av socialt frikort för att stimulera återgång till arbetsmarknaden för socialt utsatta personer, har börjat diskuteras även här.

Henric Hammarbäck – artistnamn H. Self – kommer med sin andra skiva på svenska på åtta månader, *Efterskalv*. Låtar skrivna i samma kök, på samma gitarr, med samma svärta i texterna, vid samma tidpunkt som låtarna till fjolårets hyllade skiva *Skälva*.

En månad återstår av våren. Men har någon sett den?

FAKTA HEMLÖSHET

27 383 personer lever i hemlöshet i Sverige, enligt Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Där ingår personer i akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, personer som bor i långsiktiga bostadslösningar via Socialtjänsten och personer som bor kortsiktigt hos familj, släkt eller andra privatpersoner.

6 605

hemlösa personer vistas i Stockholm enligt den senaste mätningen och av dessa lever 1 261 i akut hemlöshet.

Mätningen gjordes under en vecka i april 2023 och enligt Socialstyrelsen ska antalet ses som ett absolut minimum.

OM SITUATION STHLM

Sedan 1995 säljs *Situation Sthlm* av hemlösa människor i Stockholm och Mälardalen.

Konceptet med gatutidningsförsäljning har visat sig vara en framgångsrik metod att arbeta med hemlösa människor på, eftersom det ger tidnings-säljaren en möjlighet att tjäna egna pengar genom att arbeta, samtidigt som tidningen – i sig – fungerar som en kanal för påverkan, opinionsbildning och debatt kring frågor som rör de hemlösa säljarnas situation.

Situation Sthlms sociala verksamhet med arbete och sysselsättning, individuellt stöd och motiverande samtal, skriververkstad och möjlighet att ha sin post hit, café, tillgång till datorer, telefon och juridisk rådgivning, fyller en mycket viktig funktion för de hemlösa människor som tar del av verksamheten.

Över 90 procent av *Situation Sthlms* säljare upplever en positivt förändrad livssituation sedan de började sälja *Situation Sthlm*.

Omslag:
Johan Bergmark

SITUATION STHLM REDAKTIONEN **Chefredaktör och ansvarig utgivare** Ulf Stolt, ulf@situationsthlm.se, 08-545 953 90 **Reporter/t.f. chefredaktör** Maria Hagström, maria@situationsthlm.se **Art Director** Johan Olsson **Fotografer och illustratörer** Johan Bergmark, Martina Holmberg och Magnus Sandberg. För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material. **Hemsida** www.situationsthlm.se **E-post** red@situationsthlm.se **Räckvidd** 94 000 läsare (Orvesto konsument helår 2024). **Upplaga** 14 500 ex/mån (TS helår 2024) ISSN: 1400 - 4437 **LEDNING OCH ADMINISTRATION VD** Pia Stolt, pia@situationsthlm.se, 08-545 953 87 **Adress** Torkel Knutssonsgatan 37, 118 49 Stockholm **Tel** 08-545 953 81 **Organisationsnummer** 55 66 49-1071 **Bankgiro** 5774 -9327 **SOCIAL VERKSAMHET Verksamhetschef, sociala verksamheten** Jenny Lindroth, jenny@situationsthlm.se, 08-545 953 88 **Samordnare** Ingmar Olofsson, ingmar@situationsthlm.se, 08-545 953 81, Jonas Svensson, jonas@situationsthlm.se, 08-545 953 81 **Telefonnummer distribution** 08-545 953 81 **Öppettider** Måndag till fredag kl. 8.30 –15.30, lördagar 10-14.15. **Organisationsnummer** 80 2411-14 97 **Bankgiro** 5357- 3259 **Gåvokonto Bg** 431-2252 **ANNONSERING & PRENUMERATION** Herman Sundgren, herman@situationsthlm.se, 08-545 953 94, Axel Schéle, axel.schele@mediakraft.se, 070-727 41 09 **Privatprenumeration** 11 nummer kostar 990 kronor **E-post** situationsthlm@flowinfo.se **Tryck** Stibo Complete 2024 **Miljö** Plasten runt tidningarna är en PE-folie. Den är återvinningsbar och lämnas i containern för plast vid återvinningsstationerna.

MIN PLATS

En tidningssäljare berättar om sin favoritplats i stan

”Farsan försvann när jag var sju”

Solna är nostalgi. Här växte Tomas Liljebäck upp, åkte skateboard och gjorde mål på Råsunda. Allt var bra tills pappan försvann.

Jag är i Solna ett par dagar i veckan, säljer tidningar och går nostalgipromenader. Ibland returnerar jag hit upp till Skytteholmsparken. Det är en skön plats. Här var det Valborgsfirande förr.

Jag bodde mina första tolv år i Solna, gick i Stenbackaskolan och tränade fotboll på Skytteholm. En gång gjorde jag mål inför ett par tusen personer på Råsunda, när det var knattematch innan A-laget skulle spela. Mäktigt! Men fotboll var inte min grej, jag var bättre på handboll och pingis. Sen åkte jag skateboard, så jag rörde mig mycket över ytorna i Solna. Det var ett fantastiskt ställe att växa upp på – det var liv, natur.

Ibland cyklade vi till Sundbyberg där det fanns en container med icke godkända läskburkar. Vi satte oss i containern och drack läsk. Sen tog vi så många burkar vi orkade, pantade dem och köpte godis och spelade arkadspel.

Mina föräldrar skilde sig när jag var liten och jag var hos pappa varannan helg. Men när jag var sju försvann farsan. Han missbrukade också och kände väl att han inte var bra för mig. Men han hörde inte av sig heller. Det var en sorg. När jag var 13-14 fick jag en adress och letade upp honom i ett tält i skogen. Det var chockartat, men han ordnade upp sig senare: lägenhet, skuldsanering och jobb. Då hade vi bra kontakt. Så han slutade livet på plus.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO: **MARTINA HOLMBERG**

110

kilometer dubbelspår i Stockholms tunnelbana. I augusti ska rälsen börja slipas med en ny höghastighetsteknik som eliminerar vågbildning och slitage. Slipning kommer ske nattetid.

Påverka hur Centralen ska utvecklas

STADSBYGGNAD Jernhusen planerar en större utveckling av Centralstationsområdet och har tillsammans med Stockholms stad tagit fram ett detaljplaneförslag.

Målet är att öka stationens kapacitet för ökat

resande och samtidigt utveckla Centralstationen och området runt omkring så att det bättre kopplar ihop med city och Kungsholmen, med tydligare gångvägar,

trevligare miljöer och fler offentliga platser.

I förslaget ingår att överdäcka spårområdet och skapa nya ytor för handel, hotell, kultur, mötesplatser

och grönska.

Fram till 9 juni kan alla ta del av förslaget och lämna synpunkter. Den 6 och 15 maj hålls också två öppna möten i utställningslokalen för Centralstaden i Cityterminalen.

MARIA HAGSTRÖM

NATURHISTORISKA RIKSMUSEET

Pollenfällan är som en dammsugare. Pollen sugas in och fastnar på en klibbig tejprens.

PROGNOSER FRÅN TAKFÄLLAN

Under perioden första mars till sista september vittjar palynologiska laboratoriet på Naturhistoriska riksmuseet sin pollenfälla varje dag. För att förse Stockholm med pollenprognoser.

VETENSKAP Pollenfällan sitter på ett av universitetshusens tak, granne med museet. En plats vald med omsorg för att vara så representativ som möjligt för olika trädslag. Inne i stan är det för få träd.

Fällan är som en dammsugare som suger in luft. Inuti finns en klibbig tejp där pollen fastnar. Tejprensans längd för ett dygn

är 48 millimeter och tejprollen rör sig 2 millimeter i timmen. Innan personalen kan lägga den i mikroskopet för att analysera vilket pollen som fastnat färgar de pollenkornen rödrosa, för att se dem bättre. Och så lägger de över en slags gelé så att kornen inte ska fara runt.

– Ett pollen är några tusendels millimeter, vi förstorar tejpbiten fyra hundra gånger i mikroskopet. Sen räknar vi hur många det är av vare sort. Nu i maj kommer björk, ek och gräs, säger Agneta Ekeboom, intendent på palynologiska laboratoriet.

De kan också se vilken tid på

dygnet pollen fastnar i fällan. Är det på natten kan pollenkornen ha kommit med fjärtransport, alltså med vindar från Tyskland eller någon annan stans nere i Europa där björkarna blommar tidigare.

– Det är alltid lika roligt när säsongen för daglig pollenmätning drar igång.

Ungefär 30 procent av stockholmarna är allergiska mot pollen av något slag och sedan 2022 har palynologiska laboratoriet på Naturhistoriska riksmuseet ett nationellt ansvar för att ta fram pollenprognoser.

GERD ERIKSSON

Krisen inifrån Dramaten

BOK Vanja Hermele forskade om jämställdhet och maktstrukturer i teaterns vardag och befann sig på Dramaten när metoo bröt ut.

– Plötsligt hördes höga röster bakom mig, människor som var upprörda.

Vanja Hermele beskriver uppropet #tystnadtagning som ett sår som öppnade sig mitt under hennes forskning om just jämställdhet. Nu kommer hennes bok *Antiorganisationen*, en inifrånskildring utifrån timmar av intervjuer och hundratals deltagares observationer om vardagen och en turbulent tid på Dramaten.

MARIA HAGSTRÖM

KARY H. LASCH

Med fokus på stadsbarn

FOTO I utställningen *Barn i stan*, bilder av Kary H. Lasch visas tidigare aldrig utställda bilder. De är tagna under 50- och 60-talen, med fokus på barnen och staden. Under vandringar i Stockholm fångade han vardagens ögonblick med sin Hasselbladskamera. Kary H. Lasch föddes i Prag men under stora delar av sitt liv och sin karriär var Stockholm basen. Vid sin bortgång 1993 lämnade han efter sig nära 500 000 fotografier.

Utställningen öppnar 7 maj på Stadsmuseet.

MARIA HAGSTRÖM

MITT JOB

Om yrken och
arbete i stan

HÜSEYİN BUGDAYCI
PIZZABAGARE I ENSKEDEN

”Jag kan nittio
procent av de
114 pizzorna
utantill”

– Vi har en hel del specialpizzor som Harem, Mafiosa, Barcelona, Trädgårdsmästarens och Sandsborg, som tunnelbanestationen här. Sen har vi såklart pizzor som heter både Hammarby, Djurgården och AIK.

Vi har 114 olika pizzor på vår meny, jag kan 90 procent av dem utantill. Det är inte så att det är lättare eller svårare att komma ihåg en viss ingrediens, jag har bara lärt mig de flesta pizzorna efter att ha jobbat här i åtta år.

Ungefär en femtedel av dem som ska äta pizza ska ha specialbeställning. Minus lök är det vanligaste, därefter att eventuellt sås ska vara vid sidan av. Jag skriver ner alla beställningar.

Veganpizzorna är de senaste tillskotten, de tog vi fram för 2-3 år sen och de är populära. Folk gillar även pizzorna, 95, 96, 97 och 98 som är utan tomatås. Och lyxpizzorna med

Vi ska snart sätta oss ned och tänka till och ta fram nya pizzavarianter, inte bara byta ut skinka och räkor och champinjoner utan skapa nya, folk vill ha nytt.

TEXT **GERD ERIKSSON**
FOTO AV **MAGNUS SANDBERG**

Hüseyin Bugdayci har jobbat i åtta år på Pizzeria Tomatis. Var femte som beställer pizza väljer bort lök. En av de 114 pizzorna på menyn som han kan 90 procent av utantill heter Sandsborg, efter närmaste tunnelbanestation.

”Varannan kvinna som är 66 år i dag väntas leva till hon blir 90 år. Jag tror att få känner till sin förväntade medianlivslängd.”

Linda Perkiö, aktuarie på Pensionsmyndigheten, som också tror att många underskattar sin egen livslängd. Medianlivslängd för män som i dag är 66 år är 88,5 år.

SOFIA RUNARSDOTTER

Södermalms moderna historia

Med boken *Söder: Drömmar och förvandlingar i en svensk stadsdel* skriver urbanhistorikern Håkan Forsell om Södermalms moderna historia.

BOK Södermalm är en plats man aldrig behöver ha besökt för att ha en åsikt om, skriver Håkan

Forsell i inledningen av sin bok *Söder: Drömmar och förvandlingar i en svensk stadsdel*.

Han är urban historiker och berättar den moderna historien om Södermalm. En stadsdel som är både baktalad, föraktad, älskad och mytomspunnen. Han beskriver lokalsamhällets

utveckling, hur bostadspolitik, film, teater, kulturbyggnads-
vård och missbruksvård haft betydelse.

– När jag berättade att jag höll på med boken möttes jag av alla möjliga reaktioner. Förlägna skratt, fnysningar eller oförståelse. Men varför skriver du en sån bok?

Faktum är, säger han, att det inte finns så mycket skrivet om Södermalms moderna historia.

I boken jämför han också Södermalm med andra stadsdelar i Europa som gått igenom liknande uppgraderingar sedan 1990 och framåt. Stadsdelskuisiner, kallar han dem.

– Det spelar en viktig roll i boken för att kunna skapa en större bild av vad som har hänt. För att få syn på Södermalm och svensk stadsutveckling utifrån.

Trots bilden av Södermalm i dags som en plats med dyra bostadsrätter och hipsters så är det också den stadsdel i Stockholms innerstad som har flest kommunala hyresrätter och flest stödbonden och omsorgsboenden.

En stadsdel som har en historia där verklighet och föreställningar på ett märkligt sätt har tvinnats samman, skriver Håkan Forsell.

GERD ERIKSSON

21%

Så mycket ökade arbetslösheten på Kungsholmen ifjol, från 2,9 procent 2023 till 3,5 procent 2024. Det var största procentuella ökningen i staden. Järva, med en arbetslöshet på 11,9 procent, ökade minst.

TROS

Sista gången inomhus i Älta

MARKNAD Älta centrum som byggdes 1968 som en del av miljonprogrammet och var ett av de första inomhuscentrum i Stockholmsområdet.

Nu ska det rivas för att ge plats åt nya bostäder och ett torg. Den 24 maj, mellan klockan 11 och 15, blir sista gången för värmarknaden i Älta centrum. Den har haft olika teman senaste tio åren, bland annat trädgård och återbruk.

Nu är det mer en renodlad marknad för företagare, hantverkare, föreningar och så deltar privatpersoner med alltifrån loppis och lotterier till konst och handarbeten, säger Anna Olheim från Företagarföreningen i Älta centrum.

Och det är inte omöjligt att det blir en värmarknad även 2026 i Älta, enligt Anna Olheim, men då blir den i så fall utomhus och i ett annat format.

GERD ERIKSSON

EN VÄG TILLBAKA

SITUATION
S T H L M

VAR GRÖNDALSHAMNEN NÄR 13.26-13.55

VID VÄNDPLANEN DÄR gatan tar slut en trappa upp mellan träden med smidesräcke på ena sidan. En bit ifrån den ytterligare en trappa som följer utmed fasaden på Eldarvägen, de små fönstren vid sidorna av dörren in till nummer 12 har smidesgaller.

En pråm passerar ute på vattnet på väg in mot stan med en grävmaskin fastsurrad på lastytan. Kajk paddlaren han möter håller sig lite närmare stranden på Reimersholme-sidan när han tar hand om svallet från pråmen.

Lapp på en stolpe: "Öppna förskolan, replokaler eller ateljéer i Gröndal?".

Sexvitmålade garageportar med dubbeldörrar, Parkeringförbud-en-skyltar på vänstra dörren på samtliga av dem.

Det sitter en ung man i en grå hoodie ute på träkonstruktionen som går utmed vattnet – kallar man detta för en brygga eller en strandpromenad eller vad heter det? – och tittar ut över vattnet. När han byter snus passar han på att tömma ut de tidigare utlagda snusarna från doslocket i vattnet.

Ganska låga grå stolpar med mindre belysningskrona vänd neråt utmed strandpromenadens räcke. I ett av träden vid vattnet två fågelbon, ett större högre upp, ett mindre några grenpar lägre ner.

I den korta slänten ner mot vattnet mellan gatan där bilarna

står parkerade i rad utmed ett lågt staket – cementpollare och aluminiumprofil – en del skräp, pinar, löv och en plastfälg från en bil.

På en stolpe intill, klistermärken satta ovanpå varandra från både Djurgården och AIK.

VID EN AV ANKRINGSPLATSERNA en vit tamp kvarlämnad. Stege och livboj med jämna mellanrum.

Tre skolelever, en av dem

”Tre skolelever,
en av dem röker:
’Fan, jag orkar
inte med honom,
han är så jävla
jobbig’”.

röker, sitter och ligger på bryggan i en mager strimma sol och pratar: ”Fan, jag orkar inte med honom, han är så jävla jobbig...”.

Vid en räddningsstege precis intill båtklubbens gröna låga hus, en

skylt med både numret till sos och koordinaterna till platsen – N: 6579193 och E:671651. Ingen vimpel i flaggstången i slänten intill.

En radda uppochnervända båtar på bryggan framför båtklubben, en man i keps och solglasögon på en bänk intill, på den sista delen av bryggan ut i vattnet två bänkar vända mot Reimersholme, det sitter folk på båda.

Full utomhuslek på förskolan mitt över gatan.

På insidan av bommen in till båtklubben gulsvarta tejpmarkeringar: ”OBS, lyft inte bommen”.

TEXT **ULF STOLT**

FOTO: **MAGNUS SANDBERG**

NINA JOHANSSON, ILLUSTRATÖR:

”Vi gör som små tecknade minireportage”

Urban Sketchers träffas för att fånga en plats i stan i sina skissblock. Nina Johansson startade gruppen med några av sina tecknarvänner.

TEXT GERD ERIKSSON FOTO MAGNUS SANDBERG

HONHARRUNT en hyllmeter skissböcker hemma i lägenheten i Midsommarkransen. De flesta med svarta och vinröda pärmar i storlekarna A4 till A6.

– De är som dagböcker utan att vara privata. När jag tittar i dem kan jag minnas precis vem som kom fram och pratade med mig när jag skissade, vilket väder det var, dofter, ljus och ljud.

För femton år sedan blev Nina Johansson inbjuden till Gabi Campanarios blogg. Han tecknade reportage i Seattle Times och hade en urban sketching-blogg där han ville att tecknare från hela världen skulle publicera skisser från sina städer.

Intresset var stort och efter några år grundade han Urban Sketchers, en icke vinstdrivande organisation som förgrenade sig över världen, även till Stockholm.

– Att teckna tillsammans på publika platser kan kännas ovanligt till en början, man kanske inte vill visa sina alster för varandra. Men det handlar inte om vad som är fint utan om vad du ser, att få olika synvinklar från en plats. Vi gör som små tecknade minireportage.

URBANSKETCHERS STOCKHOLM träffas på platser som Nina Johansson eller någon av de andra administratörerna för

gruppen valt ut. Det brukar dyka upp mellan 15 till 25 personer, från etablerade konstnärer till nybörjare och åldersspannet är brett.

– Man tar med eget skissblock och eget material och väljer själv om du vill använda blyerts, bläck, tusch eller akvarell. Jag använder helst reservoarpenne med svart bläck eller akvarellfärger. Vissa vill testa olika tekniker och nya grepp.

En pall är också viktigt, det är ansträngande att stå och teckna i två timmar. Nina föredrar

en trebent pall som inte är för långt från marken så att hon lätt kommer åt akvarellfärgerna. Pennorna ryms i fickorna.

– Det är alltid ett hjärnpussel för att få ihop skissen, du ser nya perspektiv och grejer ju längre du står på en plats. Helt plötsligt ser du att det finns en balkong på ett hus, som du inte såg från början. Storyn finns i skissen.

De tecknar i två timmar, vissa vill stå tillsammans, andra för sig själv. En del gör tio skisser medan andra inte hinner göra klart en. I slutet visar man sina alster för varandra. Nya Karolinska, Bromma Blocks, gamla Slussen och nya Slussen vid Vattentorget har de gjort. Likaså Gallerian och Ikea i Kungens kurva.

– Det som tar mest tid för oss administratörer är att få tillträde till ställen vi vill komma in på. Ibland är det svårt att veta vem man ska fråga om tillträde. Jag skulle vilja teckna en ►►

NINA JOHANSSON

Ålder: 54 år.

Bor: Midsommarkransen.

Jobbar: Adjunkt vid Mälardalens Universitet på avdelningen informationsdesign.

Aktuell: Grundare och en av administratörerna i Urban Sketchers i Stockholm.

Favoritplats: Jag gillar gamla jämbåtar, skrov och röriga ställen.

URBAN SKETCHERS

■ En global gemenskap av konstnärer som tränar på att rita på plats i städer och byar de bor i eller reser till. Urban Sketchers-rörelsen startade av journalisten Gabriel Campanario. 2009 etablerade han Urban Sketchers som en ideell organisation.

■ Urban sketchers har internationella symposium runt om i världen. Nästa symposium hålls i Poznan i Polen i augusti i år. Det är 13 gången det anordnas.

■ Nina Johansson har hållit urban sketching-workshops på flera av de internationella USK-symposierna under åren, med början 2011.

basketträning i en sporthall – vem frågar jag då? Och ställen som är stängda på söndagar går bort.

Till vissa museer är de inte välkomna om de har akvarellfärger med sig. En del museer går ändå bort eftersom träffarna ska vara gratis. Hemköp under Åhléns city tvekade till en början att ta emot dem, de trodde att det skulle komma en grupp med staffier och ställa sig i gångarna mellan livsmedlen.

– På Ikea i Kungens kurva var vi på olika avdelningar och tecknade under en söndag. När personalen såg resultatet ville de hänga skisserna i caféet. Så det blev en utställning där.

URBAN SKETCHERS väcker intresse. När Nina Johansson och gänget står på en plats är de synliga, men stockholmarna är

”PERSONALEN SÅG RESULTATET OCH VILLE HÄNGA SKISSERNA I CAFÉET.”

hänsynsfulla, säger hon.

– När jag var på ett symposium med Urban Sketchers i Singapore var det annat. Folk runt omkring var nyfikna och pekade i blocket och pratade med mig.

Tre dagar innan det är dags meddelar Nina Johansson eller någon av de andra administratörerna i USK Stockholm vilken plats de ska skissa på. Och det sker sista söndagen varje månad, året om.

– Den plats vi bestämt kör vi på, vi har aldrig en plan B. Ska det vara dåligt väder försöker jag välja en plats inomhus. Vi kör utomhus ibland under vintern också. Blyerts funkar i alla väder och boklampa är bra när det är mörkt. En gång regnade det och då satt alla med paraplyer fastklade bakom ryggsäckarna.

Efter varje träff går alla och

tar en fika tillsammans på något café, då kollar de i varandras skissböcker, provar pennor och tittar på färger.

– Det kan vara svårt att få plats med fikaten på bordet.

Nina Johansson har alltid med sig pennfack och skissbok i väskan vart hon än går. När hon är ute med Urban Sketchers Stockholm byter hon sin lilla akvarellådan till en större.

Och kommer det en Urban Sketcher från en annan stad eller annat land kan USK Stockholm ordna en extra sketchwalk.

Som när en landskapsarkitekt från Nairobi var här i stan nyligen.

– Urban Sketchers är som en smärre folkrörelse och finns i nästan alla världsdelar. Ett vänskapsprojekt som känns stort i en tid när världen är krokig. ■

Dyngorm forever

W. H. AUDEN FÖRSTOD precis var han skulle sätta punkt.

På den sjunde dagen bar prästen svart. Och satt orörlig och uttryckslös medan byggnaderna brann till grunden.

Hennes bild vid kistan, blommorna runt den, folk från förr och då och nu i bänkraderna, ingen från sedan – det och dem känner i nuläget i så fall bara hon till.

Dyngorm forever.

För vad återstår efter ett liv, egentligen? Kanske minnet av en specifik maträtt, en godissort i handväskan, några dialektala uttryck, Penninglotterna, den vänliga blicken, vinkeln på en tänd cigarett, det där andetaget innan hon svarade i telefonen, en halvläst roman på ett sängbord. Och allt det där som utspelade sig på grälla och överexponerade Super 8-remsor av barndomsminnen som oändligt långsamt nu svalnar i en kartong på en kallvind någonstans – som spottet i mascaran framför spegeln på en folkparkstoallett i ett släpigt tenorsaxofonljus, en oändlig sommarnatt strax söder om Kubakrisen.

Och intill askfatet bredvid kaffekoppen i radhusköket har det lämnats en bunt osorterade och kvarglömda legender – sådant jag inte förstod då, men som jag insett har vävt sig in i mig som korsstygnssonader och blivit en del av den släktkrönika jag nu bär, som funnits med mig och i mig ett helt liv, även om jag inte alltid kunnat urskilja dem klart och tydligt.

En sorts oral tradition som härstammar från svunna tider i trångbodda och dragiga statarkök. Skrönor, berättelser och stickspår som skulle underlätta livet och få armodet att sjunka undan för en stund. Det är rottrådar som aldrig kan klippas av, för de innehåller ett särskilt ljus som bara syns när orden själva vill träda fram.

**ULF
STOLT**

Chefredaktör
och ansvarig utgivare

”Vävt sig in
i mig som
korsstygnssonader.”

Det är därför jag vill minnas att... tydligen kunde man sticka in fingrarna i fem små hål som satt i en halvcirkel i en sten invid Klosterkyrkans portal. Hålen alldeles släta, nedslipade av sekler av kyska nunnehänder som tytt sig till det där handavtrycket från Heliga Birgitta för trygghet och vägledning. En annan gång handlade det om ett eldklot som oförklarligt kom rullande på en kraftledning en vinternatt, eller när hon och en vän liftade och annalkande strålkastare från en bil liksom bara försvann bakom en skogsdunge nedför vägen, för att aldrig mer återses.

Det var ladugårdsmorgnar och tappade glasögon.

Kärringar som blängde bakom gardinerna i hyreshusen.

En pappa med en dröm om en svängborrh.

Och sol och skugga och nymålade tånaglar i både Playa Ingles, London, på Vätterviksbadet och i Las Vegas.

Och runtomkring henne och allt detta rullade världen på med sin Nürnbergrättegång och storbandsjazz och Kennedymord och högertrafik och kärnkraftsomröstning och Blend Ultima

och Tjernobyli och *På Spåret* och pandemi och allt vad det nu var som kom att inträffa under tiden.

ETT KRONVITNE TILL ens egen berättelse skrivs ur tiden, en konstant i navigationen avviker för gott.

Nu återstår bara en sista bäring i mänsklighetens eviga och gemensamma kompass.

Jag bugade djupt vid huvudändan och gjorde som hon anmodat i sitt begravningspartitur – gick ut mot återstoden av dagsljuset och resten av mitt liv och fortsatte att leva det. ■

Nästa månad skrivs krönikan av Maria Hagström, nyhetsredaktör och reporter.

ÄNGBY CAMPING

Minns en plats vid Ängby Camping. Ronny och jag var där ibland. Tyvärr hade vi för lite gas i vår engångständare. Och vår ficklampa gick sönder. Det var verkligen mörkt. Hösten kom fort. Så det är klart det vart mörkt snabbt. Vattnet framför oss guppade, vi såg det knappt. Men ändå var kärleken stor mellan oss.

Vi kom på att vi skulle göra en liten brasa. Vi kröp på knä för att hitta torra pinnar. Efter en stund fick vi till en brasa, nu hade vi lite gas i tändaren. Till slut fick vi i alla fall eld med alla pinnar och kvistar vi hittade. Tur

att det inte hade regnat. Dom var torra så det gick fort. Elden börja spraka och vi kröp ju på knä båda två för att få tag på allt som kunde brinna. Sen gick jag in och hämta ett korvpaket i tältet. Vi fixa varsin pinne som vi kunde trä korvarna på. Vi åt en efter en. Blev mätta, gick och la oss.

Lena Freij

I BÖRJAN AV HEMLÖSHETEN

När jag blev hemlös 1994 så förvärrades min panikångest. Då hamnade jag direkt på gatan där jag inte fick någon sömn, problem med hjärtat och fick

uppsöka läkarvård på S:t Görans sjukhus, akuten. Där fick jag mediciner utskrivna av läkare men de hjälpte mig inget i min utsatthet. En natt fick jag sova där, med sömnmedicin, för att nästa dag sparkas ut på gatan igen. Jag tog kontakt med socialtjänsten i Husby. Handläggaren där var bra, hon åkte själv in med mig till psykakuten på S:t Göran. Hon berättade om min utsatthet och mitt psykiskt dåliga mående för läkare. Den gången blev jag utkastad nästa dag på gatan, exempelvis hade jag svår psykisk ohälsa med hallucinationer, som att när jag var på väg till tunnelbanan så var alla människor korta, det var otäckt.

På grund av min svåra panikångest så kunde jag varken åka hiss eller rulltrappor. Tack vare min handläggare så lyssnade vården och jag blev inlagd på psyket, men fick ändå inte stanna mer än en vecka. Trots att hon hade varit tydlig till läkare på psykiatrin om att hon var säker på att jag var nära en psykos. Efter mindre än en vecka tvingades jag på nytt som mamma och kvinna att sova i trappuppgångar, ibland fick jag sova hos någon kompis. Efter en tid, för att överleva så började jag jobba på en restaurang, vaknade klockan 05:00 varje dag och bakade tio kilo morotsbullar och före lunch stekte jag cirka tre hundra pannkakor. Chefen berömde mig varje dag. Efter lunchen var det att ta hand om all disk, alla kastruller, porslin med mera.

Efter en sådan lång och hård arbetsdag åkte jag till Hässelby för att sova hos en kompis. När jag kom hem från jobbet så var min kompis berusad och aggressiv. Jag var tvungen att sticka därifrån eftersom jag var nykter och trött efter hårt arbete.

Toini, Klarabergsgatan

TUNGT MEN FÖRSÖKER

Jag kämpar, jag skriker, jag gråter i stunder av både sorg och glädje. Jag lider och kvider för mig själv och önskar och hoppas att vi i detta land kan ta lite bättre hand om dom som behöver.

Ett hej eller ett samtal på tunnelbanan kan göra väldigt gott. Inte bara för mig utan den/ dom jag pratar med. Sommaren eller våren är på ingång och med sitt solsken förgyller folks hjärtan och folk och jag får en trevlig stund i solen.

Även om jag har det tungt och saknar min kärlek som tyvärr är borta för en tid så får jag försöka njuta med goda vänner och genom att sälja denna underbara tidning.

Emelie #712

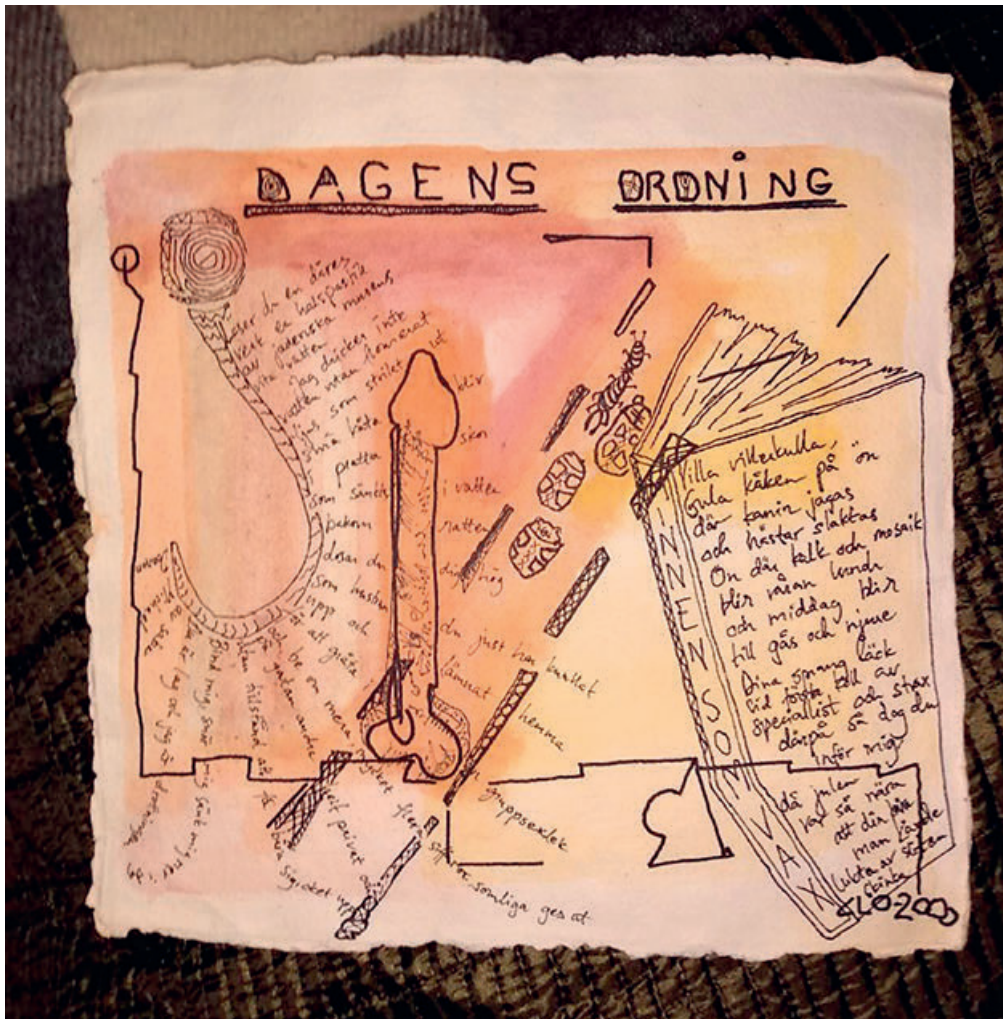
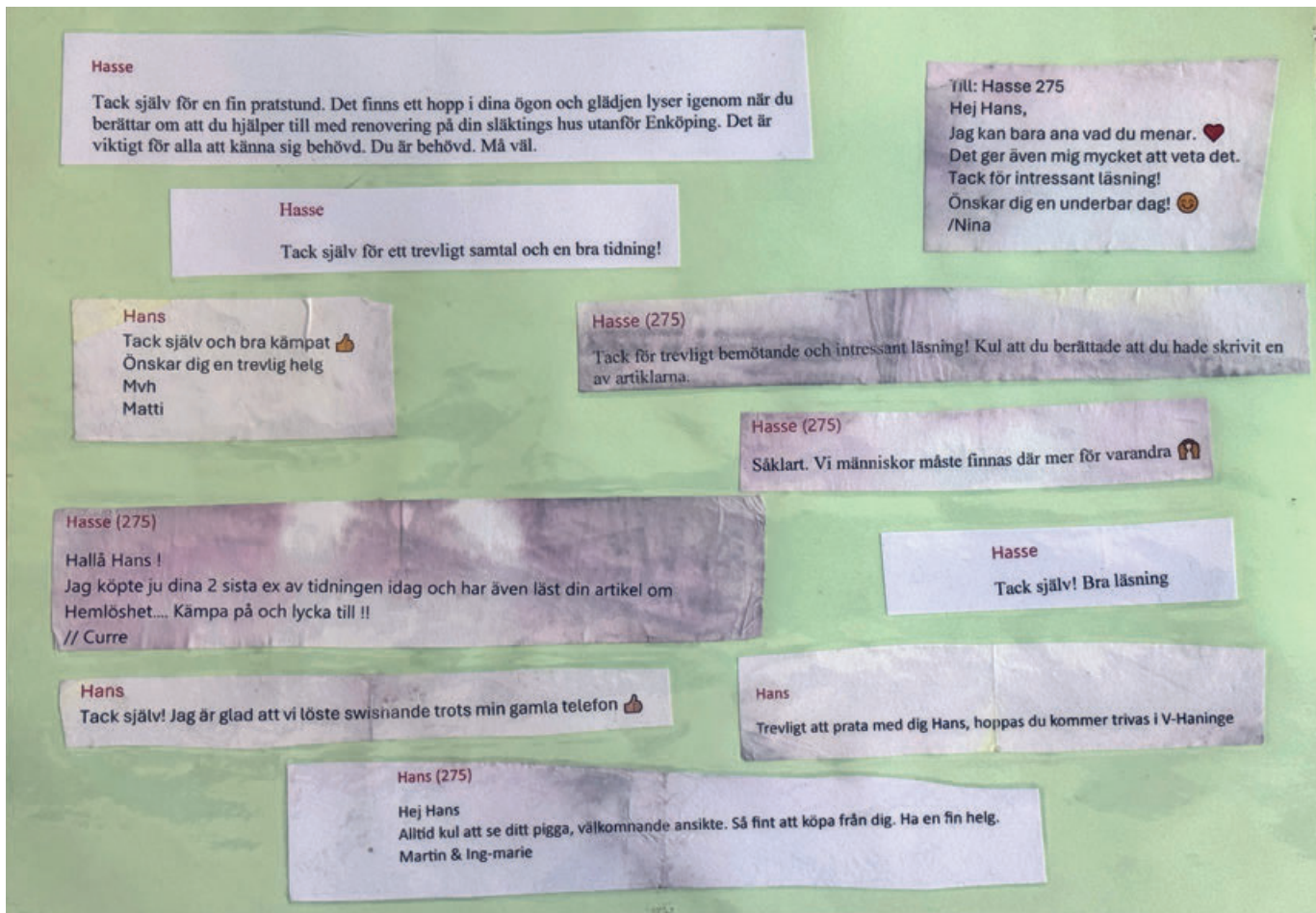

Illustration: LO

Tavla som **Hasse Persson** gjort av tack-sms han fått av tidningsköparna. Läs intervju med honom vad det betyder på sidan 40.

Illustration: **Lena Freij**

KLARGJORTS

Ångrar att jag blir kastad titt som tätt för meningens fattas, orsak existerar ej men du vill inte ha mig som din tjej, det har klargjorts.

Behåller allt det fina som blev fint och rätt men du slaktar det vi byggt upp, hur många gånger klarar man att bli anklagad från stunder till stunder. Kan verkligen inte förklara din skit och jag kan aldrig övertyga dig om att allt är äkta.

Nadja

LUGNT UTAN BRÅK

Sitter nere vid Hornstull på bänken och solen bränner i ansiktet, tänk att våren kom så tidigt. Vi sitter många som kanske inte gjorde rätt för oss i samhället, enligt polisen. Dom åkte förbi oss nyss och frågade hur vi mårde. "Lugnt" sa vi, dom flesta sa det samtidigt.

Har gjort rätt för mig i dag, har fyra tidningar kvar men dom får jag sålda snart.

Nu sitter vi typ fem stycken och solar, pratar och bara låter solen ta över våra kroppar. Skönt att det e så lugnt utan bråk.

Lena Freij

Text **Ulf Stolt**

Foto **Johan Bergmark**

Yung Lean – vars riktiga namn är Jonatan Leandroer Håstad – är glad att han lever. Och tacksam för varje nykter dag som appen i hans telefon räknar fram. Han hittade sig själv i pojkrummet i det där radhuset i Hanoi som han tyckte sög, och har grubblat sig runt varenda park och gata på Södermalm på jakt efter en textrad. I år debuterar Yung Lean som skådespelare i filmen *Sacrifice* och 2 maj kommer hans åttonde skiva *Jonatan*.

SITT SANNA JAG

Yung Lean kör den ryska gangsterstilen vid mottagningen av The Bram Stoker Medal of Cultural Achievement av den filosofiska fakulteten vid Trinity College i Dublin, Irland.

Mitt i rummet står Jim och målar frihand på en murstock.
Jonatan Leandroer Håstad – alias Yung Lean – har bara bott i lägenheten här någon månad och vill inte att dess geografiska läge närmare avslöjas, eller att det sker någon fotografering i lägenheten så att den ”liksom förvandlas till nån sorts allmän egendom”.

– Jag har exposat så många av mina tidigare lägenheter vid intervjuer och fotograferingar men jag vill inte det nu, har precis flyttat in.

Vi sitter mitt i den öppna planlösningen vid ett slagbord som bara har ena delen uppfälld. På bordet ett uppslaget ritblock, en snusdosa, två tekoppar, en öppnad och uräten förpackning hummus samt lite post som ingen ännu brytt sig om att hantera.

Lutad mot en soffa en bit bort står gitarren han tilldelades av Stim förra året, utmärkelsen Platinagitarren som ges till någon Stim-medlem som haft exceptionella framgångar och därmed kan inspirera andra.

– Den byggs specifikt baserat på artisten som ska få den, så den här är gjord av björk.

I soffan mot vilken gitarren står lutad sitter hans barnomsvän Valter Janni med datorn uppslagen i knät och arbetar. Tillsammans driver de skivbolaget World Affairs, som Jonatan Leandroer Håstad äger och startade 2020.

Och som 2 maj ger ut *Jonatan*, Yung Leans åttonde studioskiva, lite beroende på hur man räknar bland de olika pseudonymerna.

Han tar med gitarren tillbaka till bordet där vi sitter, spelar några ackord. På väg att hämta te-kannen på spisen ställer han tillbaka gitarren mot soffan igen. När han sätter sig och jag frågar om det är hans teckning över den uppslagna sidan i anteckningsboken bläddrar han snabbt igenom den och konstaterar att ”jag har nog rivit ut de bästa grejerna”.

– Men kom och kolla här.

Vi går ner i hallen. Ett mindre rum till vänster.

”Just det. Och det har jag hört från folk också – att jag har rysk gangsterstil.”

– Här ska jag sätta upp ett ritrum, kanske ha en mikrofon så jag kan spela in enklare grejer.

I ett bord framför fönstret, under ett genomskinligt plastlock han lyfter på som också är bordskiva, ligger en bunt av hans teckningar i olika storlekar. Han tar upp dem och lägger ut dem över golvet bredvid bordet. Mycket detaljer i bilderna, abstrakt, kulört och fritt.

– Det jag är bra på, genuint är bra på, är färger.

Vi talar om klädvalet och färgerna på ensemblen han bar när han mottog The Bram Stoker Medal of Cultural Achievement av den filosofiska fakulteten vid Trinity College i Dublin, Irland för ett par år sedan. Han bar då mörkt bruna byxor, limegrön skjorta och en olivgrön kavaj.

– Just det. Och det har jag hört från folk också – att jag har rysk gangsterstil.

På tal om just rysk gangsterstil; en film han såg nyligen var *Our Kind of Traitor* med Stellan Skarsgård – den visades på tvi i det hotell han bodde inför spelningen på Aviici Arena 1 mars – som då fick sitta timmar varje dag i sminket för att bli fejkatuerad över hela kroppen för rollen som rysk gangster.

Senare i år kommer filmen *Sacrifice* som är Jonatan Leandroer Håstads skådespelardebut – han spelar mot bland andra Anya Taylor-Joy, John Malkovich och Salma Hayek – där han fick sitta i sminket i timmar varje dag av helt motsatt anledning.

– Alla skådisar där var liksom, ”fan vilka fina tatueringar du har”, men de fick inte synas. Så jag satt i timmar varje morgon med täckfärg och sprejade bort dem.

– Det var kul, jävligt fett, det var en humbling experience att spela in en film.

Han berättar kort om filmen – manus är skrivet av Romain Gavras (som bland annat gjort musikvideos för M.I.A., Kanye West och Justice, red. anm.) och Jesse Armstrong som skapade tv-serien *Succession*. Jonatan Leandroer Håstad spelar brodern till en ekoterrorgrupps kvinnliga ledare, vilken tar tre personer som gisslan i en gruva på Island.

– Min karaktär är varken god eller ond, han är bara ganska lost, står där med en AK-47:a hela tiden och bara är med sin syster.

Tillbaka vid slagbordet igen.

På väg ut ur ritrummet passerade vi en tavla, ett collage han fick på sin 25-årsdag av Bladee, Benjamin Reichwald, där han pekade på en bild av en graffitimålning han gjort och konstaterade att han aldrig hann bli så hardcore att han målade tåg, att det ganska snabbt blev musiken som snurrade iväg och då fanns ingen tid att måla längre.

– Det drog iväg otroligt snabbt, men det var det bästa som kunde hänt. Det var meningen. ▶▶▶

Under fotograferingen passerade vi en lokal på Tavastgatan där Jonatan Leandroer Håstad gått på fritids och lekt tjuv och polis.

Jonatan Leandroer Håstad hittade kreativiteten tidigt i livet, någonting han i dag betraktar som en livräddande upptäckt – det blev hans sätt att för sig själv förklara världen, göra den begriplig och nåbar.

– Om jag får upp ett bra minne så är det när jag är liten och är på landet nånstans i Sverige och bygger med saker – tar glasspinnar och bygger ihop dem till nåt stort torn, eller ritar på trä, att rita och bygga hör ihop med musiken, att man kan ta nåt och sen bygger man nåt av det.

Han upptäckte tidigt att skapandet gjorde honom lugn.

– Jag kunde bli så arg när jag var liten. Jag tror jag blev arg för att andra saker inte funkade – jag fattade inte i skolan, eller sociala koder eller blev sur på föräldrar, vanliga grejer. Men just i kreativitet förstod jag att i det här kan jag uttrycka mig själv och jag är öppen för intryck och upplevelser och människor och stunder – allt blir en del av mitt konstverk, det är så jag kan förstå världen.

– Det är nog det bästa som hänt mig. Jätteskönt att hitta ett förhållningssätt till världen så snabbt, det är som en liten fristad, där saker makes sense och det finns inget rätt och fel.

Han växte upp på Södermalm men bodde i omgångar utomlands under sin uppväxt – som riktigt liten i Minski Vitryssland, där han gick på vitryskt dagis som enda utländska barn och lärde sig tala ryska.

– Jag tvingade mina föräldrar att prata svenska med mig när vi flyttade hem och jag kom tillbaka till Stockholm och började dagis här. Jag hade en grov rysk brytning när jag talade svenska. Vi pratade om det nu jag och mamma, att vi borde sätta mig i hemspråk så jag haft kvar ryskan.

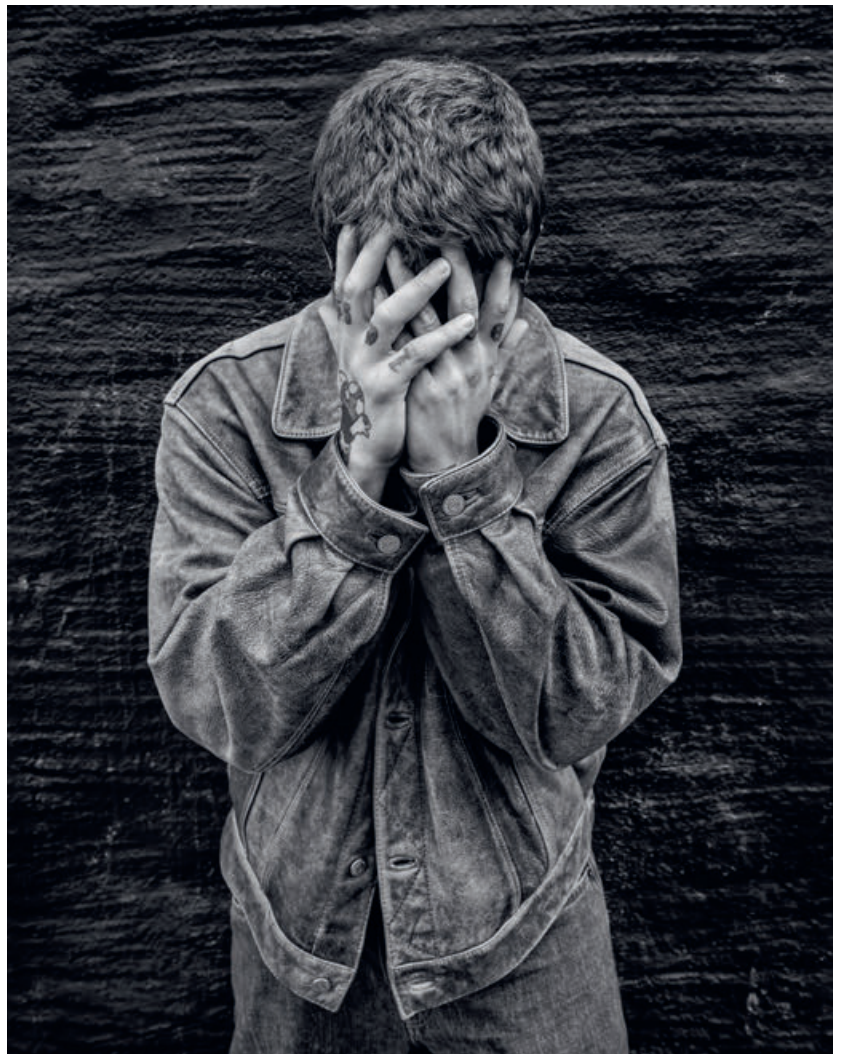
I dag minns han inte så mycket av tiden i Minsk. Men senare, precis i början av tonåren, flyttar familjen utomlands igen, den här gången till Hanoi.

– Jag var så jävla arg att vi flyttade dit. Mammas jobb tog oss dit, hon var jätteglad för jobbet på ambassaden där. Hon gjorde verkligen bra grejer, satte bland annat upp den första Pride-festivalen i Hanoi.

– Vi bodde på The Swedish Compound, som det hette. Det var väldigt blandat, missionärer från USA, några svenska familjer som jobbade på företag – Ikea, Ericson, Volvo, typ – i Vietnam. Och diplomatfamiljer. Det fanns en liten pool, en basketplan, sen var det radhus, vanliga små radhus. Vi hade aldrig bott i hus innan, vi var ju verkligen en kultursöderlägenhetsfamilj. Så allt sög, tyckte jag.

Han hamnade med äldre, började måla graffiti, röka gräs och utforska en del andra droger.

– Ecstasy när man är fjorton är förmodligen inte det bästa. Eller opium i den åldern. Vi hängde i en omgjord bunker från kriget med tidningspapper överallt på väggarna som de gjort

om till kafé, eller så satt jag på en moppe med sprayburkar. Jag antar att jag var jävligt arg på hela situationen.

Skolan – fylld av diplomatbarn och där man sa mr och mrs före lärarnas namn – kraschade ganska rejält.

– Jag var väldigt grundad med svensk natur och Stockholm och Söder och den här världen – jag lyssnade på Petter och Petter bodde på Kocksgatan, jag förstod saker. Alla kompisar fanns här.

– I en svensk skola... man snattar godis på rasten, det finns ett stök och ett liv, där var det så strikt. Det kraschade helt med mig, många lärare gillade inte mig.

Men det var där i Hanoi han hittade sig själv, spenderade mycket tid ensam och förstod vad han ville göra med resten av sitt liv.

– I det pojkrummet laddade jag ned en massa musik

medan alla andra satt och spelade Halo eller Counterstrike. Jag hittade Pirate Bay och hiphop-bloggar. Det var där jag började skriva texter på riktigt.

– Jag satt bak på en moppe med ett par mp3-hörlurar och en iPod och laddade ner musik och verkligen lyssnade hela tiden.

När han kom hem från Hanoi och började nian så visste han att han ville hitta folk som höll på med hiphop, drog sig aktivt mot det.

– Jag hade en polare i min klass, han är fortfarande en av mina bästa vänner, som alltid hade coola kläder – märken som Bape och A Bathing Ape – så jag frågade var han fått dom från. Då var det från hans brorsa. Sen spelade han ASAP Rocky och SpaceGhostPurrp – ”var har du hittat det?”. Då var det också från hans brorsa. Och hans brorsa var Bladee, som redan hade ett kollektiv som gjorde hiphop.

Först gick han på Kärrtorp, men han ville gå på Södra Latin där alla ”hipsters och snygga tjejer gick”. Han fifflade – med en lärares hjälp och goda minne – med sina betyg och kom till slut in på Södra Latin, humanistisklinje.

Och väl där förstod han att det fanns en musikstudio i skolan. Och att en kille vid namn Teo – om han tjatade tillräckligt – kunde spela in honom där på håltimmar och raster.

För då hade han träffat Axel (Tufvesson, Yung Sherman, red. anm.) och Micke (Berlander, Yung Gud, red. anm.) och hoppat upp och freestyle-at med dem i Vita Bergsparken när de spelat beats där. Och de hade ett crew som hette Cocktail Gang, som sedan döptes om till Sad Boys.

Jonatan Leandroer Håstad jobbade ett kort tag på McDonalds för att ha råd att köpa en egen mikrofon och ett ljudkort – han ringde sedan och sa upp sig när han fick sin första spelning – och fick hjälp att sätta upp det i sitt rum vid Slussen där han bodde då.

– Jag tog den där micken på bussen ut till Lilla Eken där

”Ecstasy när man är fjorton är förmodligen inte det bästa. Eller opium i den åldern. Vi hängde i en omgjord bunker från kriget.”

Micke, Yung Gud, bodde, spelade in i hans rum, sen tog jag bussen tillbaks till Slussen med mikrofonen. Jag åkte runt med min mikrofon och spelade in.

Och på ett usb-minne i hans ficka började det samlas fler och fler låtar.

Som hela tiden skickades runt till skivbolag, hiphop-bloggare, artister – alla som kunde vara intresserade av det de höll på med.

– När ”Ginseng Strip” slog så antydde vissa att det var en fluke bara, men fan vad vi jobbat för det. Målmedvetet. Det fanns inget annat för oss.

Vilket blir uppenbart när man ser hur mycket musik han sedan givit ut, både som Yung Lean, men också under namnen jonatan leandoer96, jonatan leandoer127 och med bandet Död Mark som han har tillsammans med Yung Gud, Micke Berlander.

Yung Leans kommande skiva heter *Jonatan*. Det första som hörs på den är Skorpans röst från Bröderna Lejonhjärta-filmen som i introlåten ropar efter sin bror Jonatan.

– Jag vet i fan alltså, vad som kom först – om jag tyckte det var roligt att jag var döpt efter Jonatan i Bröderna Lejonhjärta. . . Det är en sån evighistoria, lite som S:t Görän och Draken. Jag tar den inte så bokstavligt, jag tror inte jag är nån hjälte-storebror så alls. Det är fint med brödraskapet, men det är också fint att det är skit här, på ett sätt. När du kommer till nästa plats – allt är bra, Skorpans knä funkade och det luktar rosor, Nangijala är vackert och hästarna är vackra. Men det finns också skit där, där finns Tengil och Katla.

– Jag tänker på buddism och kristendom, du kan inte sluta kämpa mot djävulen inom dig, det är alltid en kamp, var du än hamnar. Även paradiset är en kamp för det goda.

De tretton låtarna på skivan omsluts av en textmässig ram – man kan bara leva sitt liv på sina egna villkor, vara sann mot den man innerst inne är – som på ett sätt kanske tydliggörs allra klarast i låten ”Horses”.

Jonatan Leandroer Håstad vänder sig mot Valter Janni i soffan snett bakom honom och ber att han återger mötet de hade med en musikolog, för att ta reda på om den låten riskerade att ses som ett plagiat av The Rolling Stones låt ”Wild Horses” och därmed öppna upp för att de kunde bli stämnda på miljoner.

– Det är det roligaste möte jag nånsin haft, så jävla spännande. Han gick igenom det litterära verket, det musikaliska verket, dissekerade det totalt. Det går inte ens att förklara hur fantastisk den här mannen var – slutklämmen var att det inte är ett plagiat, det är en hommage, berättar Valter Janni.

Jonatan Leandroer Håstad sjunger några strofer av ►►►

Tatueringarna

■ Han gjorde de allra flesta av sina tatueringar när han var mellan sexton och nitton år, alla under en ganska kort period.

■ Det började med att det var en polares polare som gjorde tatueringar, då gjorde han ganska många med honom – han kunde komma lite överallt, till studion eller hem till hans lägenhet. ”Sen blev det så den tiden att var jag i en annan stad så gjorde jag nån där också”.

”Jag trodde jag behövde alla de här grejerna, alkohol i sociala situationer, jag behövde si och så i andra situationer. Och jag var så rädd att vara utan det. Men när man väl face-ar det blir man modig, ärlig och skör.”

låten, slår takten på kanten av bordet med höger pekfinger. Och konstaterar att ”deras låt är en kärlekslåt, inte ens vilda hästar kan dra han från den han älskar, min låt är en deklARATION”.

– Jag är den vilda hästen. Jag springer före. Det är fint. Men jävligt utmattande. Men jag tror inte jag är steget före längre, jag tror att jag är i takt med mig själv. Så känns det med nykterheten – jag har en app, jag har varit nykter i 422 dagar i dag.

– Men blir modig, det är det jag förstått med mitt liv – jag trodde jag behövde alla de här grejerna, alkohol i sociala situationer, jag behövde si och så i andra situationer. Och jag var så rädd att vara utan det. Men när man väl face-ar det blir man modig, ärlig och skör.

Han berättar hur han förr – för att inleda en ny vänskapsrelation eller en ny kärleksrelation – ansåg att det behövdes en ritual av att de söp och knarkade loss och hade ett gemensamt minne av galenskap, för att liksom försegla relationen. Men att allt det är fejk, att alla de relationerna bygger på falskhet, osanning. De relationer han bygger nu som nykter är sanna.

Han värmer på tevattnet och nämner att han läst mycket Emanuel Swedenborg senaste tiden. Som skrivit något om att man måste ta fram sina mörka sidor i ljuset för att se dem, så att man sedan kan försöka göra sig av med dem – och att alla har ett mörker inom sig: girighet, otrohet, missbruk...

– Annars ligger skuggjaget kvar där och lurkar.

2020 kom Henrik Burmans dokumentärfilm om Yung Lean, *In My Head*. Hur han som ung tonåring kastas in i en destruktiv och klassiskt stökig rock 'n' roll-livsstil som så när kunnat kosta honom livet.

– Vi hade änglavakt under den här tiden. Det fanns ingen anledning att vi skulle klara oss, mer än nån annan. Vi tog hemskt mycket droger och höll på – hade en påse svamp, en påse gräs, tjugo ecstasy-tabletter, alla fick en Xanax varje morgon av vår gamla manager, eller två till och med. Man röker hela tiden, spelar, vi fattade inte ens vad droger är... jag var en idiot.

Han talar om känslan av att vara en shaman, det andliga i musiken, att droger kan bli som en sorts shamanritual, ett sätt att försöka komma närmare någonting odefinierbart. Men som man egentligen då kommer allt längre ifrån.

– När man är nykter och gör det är det en finare upplevelse, en ärligare upplevelse. Jag blir genuint glad när publiken sjunger med till ”Agony” eller ”Red Bottom Sky”, jag ser folks ansikten på ett annat sätt, förstår mer vad jag gjort. Jag kan ta mig själv mer på allvar och va snäll mot mig själv – jag har gjort detta. ▶▶▶

Jonatan Leandoer Håstad

- **Född:** 18 juli 1996 i Stockholm, uppvuxen på Södermalm, i Kiev och i Hanoi.
- **Artistnamn:** Yung Lean. Har även givit ut musik under pseudonymerna leandoer96, jonatan leandoer127 och har bandet Död Mark tillsammans med Yung Gud, Mikael Berlander.
- **Gör:** Hiphopartist, låtskrivare, målar en del.
- **Aktuell:** Med åttonde skivan *Jonatan*. Senare i år debuterar han som skådespelare i filmen *Sacrifice* mot bland andra Anya Taylor-Joy, John Malkovich och Salma Hayek.

”Morsan klagar över att man har kalsonger på golvet och samtidigt står ens namn på Globen.”

I mars spelade han sin hittills största konsert i Sverige på Avicii Arena. Samtidigt var han mellan lägenheter och bodde just då hemma hos sina föräldrar i sitt gamla pojkrum.

– Det var väldigt roligt... att man bor i sitt gamla pojkrum, morsan klagar över att man har kalsonger på golvet och samtidigt står ens namn på Globen. Det var jävligt retarded. Jag kände mig så dum.

Han var mer nervös veckorna innan när de repade, några dagar innan konserten flyttade han in på ett hotell, repade dagligen, badade isbad och kollade filmer och bara laddade för spelningen.

Konsertdagen kunde man bland annat se svarta raggarbilar som svepte runt och spelade Yung Lean-musik och gjorde reklam för konserten.

– Vi snackade om att det skulle kännas som att det var vi som tog över stan. Jag föreslog en pop-up, en grillkiosk och att sälja merch där. Men det hanns inte med. Men det där med raggarbilarna som åkte runt och spelade musiken, det blev en bra takeover.

Som intromusik innan konserten började kunde man bland annat höra ett körverk av Hildegard av Bingen, samt en version av ”O Helga Natt”, insjungen av Nils Bech, en norskartist.

– Jag hittade den inspelningen och trodde att den var från tidigt nittonhundratalet, en gammal version. Efter att vi spelat den på Globen skrev han på Instagram att ”kul att ni spelade min låt”. Det gjorde nästan ont att inse att han fanns i verkligheten.

Hildegard av Bingen – religiös mystiker, tonsättare och predikant, dog 1179 – är ett namn han hört talas om länge, men inte visste hur musiken lät. Men under en roadtrip i USA – i östra Oregon och Kalifornien – med vännen Ludwig (Rosenberg, Whitearmour, red. anm.), lyssnade de enbart på Hildegard av Bingen. Och Bruce Springsteen.

– En ganska eklektisk musikblandning under en roadtrip. Han skrattar till, berättar att han alltid lyssnat brett, varit öppen musikaliskt.

– Min första hiphopskiva var The Latin Kings, sen fick jag Nas och Wu-Tang Clan, från hemmet hade jag rysk musik från mamma, pappa lyssnade på jazz och David Bowie. Via internet sen kunde jag hitta allt själv, The Cure, The Smiths, allt som hade med Manchester och England att göra, New Order.

Han minns hur och vem han var en specifik tid i Stockholm när han hittade den musiken.

– Jag var en snubbe som gick runt på de här gatorna på kvällen och rökte weed och lyssnade på Joy Division och var grubblig över nåt ex, sen gick och träffade grabbarna och spelade in. Det var så dagarna var. Och jag älskade verkligen Joy Division och Ian Curtis när jag var sjutton-arton. Det var minimalistisk, de sexigaste trummor jag hört, texten klockren.

Stockholm har alltid varit hemma. Det är här han bor. Och alltid bott.

– Med tanke på att vi flyttade runt så mycket, när jag var sexton började vi spela runt i världen, så har jag alltid tänkt att jag vill bo i Stockholm. Så jag har alltid bott här. Det har varit mitt hem.

– Jag associerar det med att gå runt här, gå runt i Bastuparken och grubbla och lyssna på musik och skriva text. Det har blivit en fristad för det. Jag har fastnat i den karaktären här, känns det som.

Han skjuter upp snusdosan på bordet och ler åt minnet.

– Efter Globen åkte jag och köpte Donken och sen tillbaka till hotellet. Sen stod jag i mitt rum med en cheeseburgare i handen och bara ”Yes, jag gjorde det”. Förr i tiden var det mera att det här kunde ta slut, en trend, en ungdomsgrej – ”vi är coola nu, vi kanske åker till LA och dör, liksom”. Allt va så skört. Nu känns det så mycket mer äkta.

– Jag har också förstått vad jag tycker om – jag älskar musik, jag älskar att skriva låtar, lyssna på låtar, jag älskar att sitta med folk som också älskar musik och skriva och prata om hur man skriver en låt.

Han läste nyligen Bruce Springsteens självbiografi *Born To Run*. Och fick en ny insikt om hur man kan förhålla sig, både till livet och till livet som musiker.

– Det behöver inte va så jävla Kurt Cobain-aktigt, du behöver inte bli den här martyren, det behöver inte va större än livet. Du kan ha en tröja och jeans och göra musik. ■

Mikrofonen

■ **Många hiphopartister bär stora smycken. Men det är inte hans grej. Han ville ha något som han använder.**

■ **Han kontaktade en juvelerare i Italien som gjorde hans änglavingar till mikrofonen, med ädelstenar som ska vara små insekter på blommor och så står det Yung Lean på den. ”Det är första gången jag firade och tänkte att ’nu sätter jag in lite cash i det här’”.**

■ **Det blir en ritual när han sätter på den innan konserten, som en romersk gladiator-mask – fit for fight.**

Illustration: Marilyn Winter

MORTLAD TILL VAKUUM

*Jag förväntas älska mig själv och andra, när
jag inte längre känner någonting inför rapporterade
"fyrahundra döda, varav många barn".
Jag har helt enkelt blivit mortlad till känslomässigt
vakuum, hjärnan säger fel men känslan uteblir.
Skrämmande.*

LO

REDO ATT SMÄLTA

*Jag känner dig inte, och du inte mig.
Du ser bara min skit för ofta.
Jag hoppas ibland och drömmer om land,
och kyssar på strand. Och i soffan.
Du har säkert man, men vill ta dig i hand
och föra dig dit vart du än önskar älskas.
För i min dröm är jag din, som vax i din hand,
hård men redo att smälta.*

#405

BRA STUNDER DÅ OCH DÅ

Minns en sommardag då jag och Ronny åkte ut och tältade, vi levde helt Svenssonliv. Ronny fiskade och vi sa åt varandra att så här skulle vi leva egentligen. Det var så mysigt, Ronny älskade kaffe, minns att han kom med en bricka varje morgon med kaffe och bulle. En vecka hade vi så annorlunda. Sen tillbaka till missbruket igen. Men då och då hade vi bra stunder också.

Min sons klasskompis sover på min soffa nu. Jag har ställt en cappuccino intill som står på bordet, vi har lagat mat. Jag har legat en dryg vecka med lunginflammation så det är roligt när han kom. Katten är hela tiden runt mig. Hon låg på min mage intill bröstkorgen då jag hostade som mest.

Min kompis Line sa att katter är läkande, dom kan känna att jag är sjuk och det tvivlar jag inte alls på.

Lena Freij

Illustration: Lena Freij

KVADRATROT AV PI

Han leder rätt folk, deras hjärtan likt bäckar,
när jag ber om ett bröd, får jag kök, mat i säckar.
Ni hycklar och dömer min krokiga stig,
han ger nycklar, berömmar, så håll käften å tig!
Min första bön ekar än högt i mitt inre,
fast nu ser jag fridfullt med lugn i mitt sinne,
dock undrar jag ännu vad vill du med mig?
Guess time will tell, men håll stadigt i mig,
och vad står i vägen om nu du är i ryggen,
ditt namn herrns räddning och en hörnsten för byggen.
Men är tom på energi och ambition känns fåfäng,
så inympa mig till bäst framför beständigt.
Vad jag än gör saknas känslan av mening,
som jag är suppleant i mån intresseförening.
Jag går dock och tror, men jag ser dock mest öken.
Alla människor, jag också, är vandrande spöken.
Vi ser, rapporterar, men skärmen är Gud,
mentala våldtäkter till Candy Crush-ljud.
Jag kan inte rensa desinformation, som ett lallande miffo till flatline-tonen.
Var är mina syskon och Herre vart ska vi?
Har syntax i huvudet som kvadratrot av pi.
Du är levande vatten och jag är blott lera,
men Herre jag är hungrig, så kom och ge mera.

#405

Illustration: **LO**

Text **Maria Hagström**
Foto **Magnus Sandberg**

FLYTTFÅGLARNA TILLBAKA I STAN

Flyttfåglarna återvänder och innerstaden befolkas av ett 60-tal arter. Silltruten är redo att sno matrester, vid Isbladskärret pågår kamp om häckningsplatser och duvhöken glider in över sin urbana jaktmark. Stockholm har ovanligt rik fågelfauna, men fåglar och människor kan inte alltid samsas om platsen.

I Stockholms innerstad finns flera arter måsfåglar. De sitter på lampor, tak och statyer och spanar efter mat. De hör våren till, men är inte alltid uppskattade av människor när de skriar, bygger bon på tak, skyddar sina ungar eller snor matrester.

Flyttfågeln tillbaka i stan

Isbladskärret är innerstadens bästa fågel-lokal. Här finns bland annat en koloni hägrar som valde bort Skansen för kärret en bit bort på Södra Djurgården. Här hålls fågelskådning bland annat arrangerad av Djurgårdens hembygdsförening.

Blunda och lyssna, uppmanar ornitologen Henrik Waldenström. Gruppen sluter ögonen och hör kvittrande sång bland trädtopparna och vingslag mot vattenytan.

– Nu hör vi en nötskrika över oss. Den har ett skrånigt läte. De för ekollon vidare och planterar nya ekar. Därför sägs en nötskrika vara värd 30 000–50 000 kronor, säger Henrik Waldenström som leder fågelskådningen vid Isbladskärret på Djurgården.

Klockan är strax efter åtta en sval april-morgon. Många av flyttfågeln är tillbaka, redo för häckning. Ute på kärret pågår en kamp om platserna. Grågässen gör utfall mot varandra med stridsrop. Deras språk innehåller 27 olika fraser.

– Nu kommer sångsvanen, den är kungen här.

Han ställer in kikaren så att vi kan ta oss en nära titt på kärrets konung.

– Det har säkert varit en fight här mellan knölsvan och sångsvan. Oftast vinner sångsvanen. Det kan bara finnas ett svanpar här, de har stora revir.

Där ute simmar en sothöna, skogssnäppan vadar och en svarthakedopping dyker. Ovanför oss passerar en häger.

– Det är ett väldigt rikt fågelliv, trots att vi bara är två kilometer från Sergels torg.

Isbladskärret är bästa fågellokalen innanför tullarna. Ett slags vardagsrum för innerstadens fåglar. Tack vare Djurgården, men också stadens närhet till vatten, många

**” DET HAR SÄKERT
VARIT EN FIGHT HÄR
MELLAN KNÖLSVAN
OCH SÅNGSVAN.
OFTAST VINNER
SÅNGSVANEN.”**

En gråsparv mumsar bullsmulor på en uteservering i Kungsträdgården. De fåglar som trivs bäst i innerstan är de som är "generella" i sin föda och kan äta lite av varje.

parker och gröna kilar ut mot landsbygden, är fågelfaunan ovanligt rik i Stockholm för att vara en storstad. 2023 inleddes årlig övervakning av fåglarnas populationer i Stockholm. Ett 60-tal arter häckar innanför tullarna.

Två kilometer bort blandas kvitter med billjud. Måsarna skriar över staden och koltrasten sitter på en mast och sjunger. I Kungsträdgården letar några duvor matrester under körsbärsträden. En man viftar bort gråsparvar som försöker sno smulor från hans kanelbulle.

– De som trivs bäst i innerstan är fåglar som kan äta lite av varje. Här finns en hel del

mat att ta av, säger Gunilla Hjorth, ekolog på Miljöförvaltningen.

Många småfåglar trivs i stadens parker och gröna plättar, till exempel björktrasten.

– Vi har en björktrasthona som nu häckar på ett fönsterbleck på Tekniska nämndhuset. Hon gjorde det förra året också.

Tamduvan samlas på Stockholms torg, men i parkerna har ringduvorna ökat mycket, enligt Per Claesson på Stockholms Ornitologiska Förening.

– De har sökt sig alltmer in mot staden. De är ganska obrydda. När man går igenom en samling ringduvor flyttar de inte på sig. De störs uppenbarligen inte av närheten till människor.

Duvorna lockar till sig duvhöken. Likaså

gnagare och andra fåglar. Den häckar inte i "betongen", men den rör sig över den. Ingen fågel väcker så mycket uppståndelse i stadens fågelvärld som en jagande duvhök. Jaktturen kan följas av skränande kråkor. Redan när duvhökar från Djurgården cirkulerar över Östermalm försöker Strömmens fåglar ta till flykten.

Ett tydligt vårtecken är måsfåglarnas skri. De sitter gärna på platser med bra utsikt: tak, lampor och statyer och spanar efter matrester som människor lämnar efter sig. Här finns flera arter av måsfågel. Speciell för just Stockholm är silltruten. Den är lite större än fiskmåsarna, med kraftigare näbb och en svart mantel. ▶▶▶

SPECIELLA FÅGELVANOR

■ **Korvmåsarna på Skansen** var ett fenomen som många sägs ha upplevt. De lär ha specialiserat sig på att rycka varmkorv från folk som sedan står med bara brödet kvar.

■ **Några duvor lärde sig åka tunnelbana.** De reste regelbundet mellan Hökarängen och Farsta centrum.

OVANLIGA ARTER I STAN

■ **Svart rödstjärt** kan ibland sitta och sjunga i något industriområde eller på en byggarbetsplats, där byggnader ersätter deras ursprungliga klippiga miljö.

■ **Ägretthägern** har inte funnits på våra breddgrader tidigare, men i och med klimatförändringar har den börjat häcka i Sverige och även besökt Stockholm. Gunilla Hjorth tror att den i framtiden kan komma att häcka här.

■ **Några färggranna mandarinänder** kan ses vid stranden vid Tantolunden. Arten kommer ursprungligen från Ostasien, men lär ha rymt från parker i Europa och blivit en förvildad population.

Flyttfågeln tillbaka i stan

– Silltruten är rödlistad och underarten östersjötrut har nästan hela sin population kring Stockholm. Ursprunget är skärgården, men försämrade förhållanden där – kanske brist på mat i Östersjön, mänsklig störning eller fler havsörnar – har gjort att en betydande del av beståndet kommit in till staden, säger Per Claesson.

Mova Hebert, betongskådare som bor i Hornstull, ser ofta silltrutar nära restauranger. En trut brukar sitta på en parkerad bil bredvid en uteservering på Verkstadsgatan.

– Den har superkoll. När det blir nån pizza ledig, så att säga, så tar den en bit. De har sina speciella restauranger som de går till. Indiska restaurangen mittemot är de inte lika intresserad av. Pizza är bra trutmat.

Begreppet ”betongskådning” skapades

för många år sedan när några fågelskådare utmanade varandra i vem som kunde hitta flest arter i innerstaden. I dag är de ingen sammansatt grupp, utan bara personer som gärna skådar fåglar i den urbana miljön.

– I stan finns många mötesplatser mellan fåglar och människor. Fåglar kan vänja sig vid människans närvaro och anpassa beteendet. De är smarta, säger Mova Hebert.

En av stadens alla silltrutar är döpt till Magellan. Han har försetts med en sändare och Stockholms Ornitologiska Förening har följt hans rörelsemönster i många år. Han häckar på Fjäderholmarna där han är född, men spenderar mycket av sin tid på Djurgården. Ibland skickar medlemmar in bilder när han mumsar vid något bord på Villa Godthem.

I augusti lämnar Magellan Stockholm

och flyger till sin vinterort utanför Egyptens kust. När våren närmar sig Sverige flyger han norrut igen, med några stopp för att fylla på reserverna. Resan tar ungefär en vecka och han tar i princip alltid samma väg över Turkiet, Svarta havet, Ukraina, Belarus, Baltikum och Gotland.

– Sista biten mot Stockholm brukar han sätta in extra fart och det går väldigt fort, berättar Per Claesson.

Vid Isbladskärret har den fågelskådande gruppen tagit fikapaus i närheten av Skansens ”förrymda” hägrar. I några höga alar finns deras koloni. Förlänge sedan hölls hägern i burar på Skansen och när de senare släpptes ut började de häcka på Skansens tak.

I en storstad måste fåglar samsas om ytan med människorna. Duvan är en klassisk stadsfågel som orädd pickar mat nära folk. Men Stockholm har ovanligt rik fågelfauna för att vara en storstad.

FLYTTFÅGLAR

■ Stockholms flyttfåglar flyger olika långt, en del till söder om Sahara, andra till Medelhavet eller bara till södra Sverige och Nordeuropa.

■ På grund av klimatförändringar återvänder de lite tidigare än förr och en del väljer att övervintra i Stockholm i hopp om en mild vinter.

■ De lämnar Stockholm på grund av bristen på föda på vintern och återvänder på våren när födotillgången är större. Att de inte stannar på varmare breddgrader kan bero på att konkurrensen är större där och att nordiska ljusa sommarkvällar innebär extra tid att samla mat.

Henrik Waldenström, som är upphovsman till Kungliga Nationalstadsparken och restaureringen av Isbladskärret på 80-talet, lade märke till hägrarna. 1987 satte han upp sex plattformar i träd vid Isbladskärret och tänkte att några kanske kommer dit och bygger bon.

– Men Skansen blev av med rubbet. Som mest har det varit 70 hägerpar här.

I kärret har flottar med ris placerats för att skapa häckningsöar och ett pumphus håller vattennivån bra för vadare. Döda träd lämnas kvar för hackspettar och insekter som fåglar äter.

– Det finns företag som tjänar pengar på att ta bort ”farliga träd”. Ibland blir det lite hysteriskt. Varför är vi så rädda för naturen? Jag kollade statistik för 2000-2024 och det visade sig vara vanligare att bli dödad av

samurajsvård – det var två personer – än att bli dödad av ett spontant fallande träd, säger Henrik Waldenström.

Gunilla Hjorth på Miljöförvaltningen uppmanar att låta död ved ligga kvar på marken. Där kan insekter leva. Staden planterar bärbuskar i staden som fåglar gillar, lägger stenmassor i vatten för häckningsrev och bygger ibland dammar.

– Vi försöker bygga ny natur. Men det är ju svårt att återskapa en stor våtmark, för det finns inte så mycket plats kvar i staden.

På olika platser sätts fågelholkar upp, bland annat små radhuslängor för tornseglare. Det är en hotad art i landet, men typisk för Stockholms innerstad. Den spenderar i stort sett hela sin tid i luften och häckar under taknockar.

– En sommarkväll kan man höra ett skri i luften och så kommer de i formationer som liknar jaktplan. Då jagar de insekter över himlen. Det är ett väldigt fint inslag, tycker Per Claesson.

Modern bebyggelse, där det saknas öppningar och luckor, gör det svårare för tornseglare att hitta bon.

En annan art – sånglärkan – brukar vara ovanlig i storstäder då den behöver öppna ytor, men den finns på Gärdet.

– Aktiviteterna som konserter och tävlingar på Gärdet har ökat mycket under 2000-talet. Vi gör inventeringar och ser hur människan och sånglärkan ska kunna använda ladugårdsgärdet tillsammans.

Människan vill inte alltid dela yta med fåglar. Anticimex har märkt en ökad efterfrågan på hjälp mot störande fåglar, främst måsar, duvor och kråkfågel. Det kan handla om att fåglar skadar byggnader, täpper till skorstenar och stuprännor med sina bon, för oväsen eller upplevs aggressiva när de skyddar sina ungar.

Att efterfrågan på åtgärder har ökat tror Magnus Rosenholm, skadedjursexpert på Anticimex, delvis beror på att toleransnivån har minskat.

– Renoveringar och nybyggda fastigheter innebär att det finns fler detaljer av värde på taken – solceller och elinstallationer – som man vill skydda från skador.

Det är förbjudet att som privatperson försöka avbryta en häckning, för det krävs särskilt tillstånd. Anticimex uppmanar att främst arbeta förebyggande så att inte fåglar börjar bygga bon. Det handlar om att sätta igen skrymslen, nät för balkonger och piggar eller vajrar på tak som hindrar fåglarna från att slå sig ner. Det finns även moderna fågel-skrämmor med navigationsstörning.

Var tar fåglarna vägen i stället?

– Till en annan attraktiv boplats, kanske ett mer passande tak. Vi är inte ute efter att reducera antalet fåglar, vi vill säkra vissa byggnader och verksamheter.

Gunilla Hjorth på Miljöförvaltningen tycker att det är synd om man tar ifrån fåglar tak att häcka på.

– Jag förstår att de kan vara störande under den period de har ungar, men det är ändå en ganska begränsad tid. Om man kan stå ut med lite fågelskrän så är det till nytta för fågellivet. Man kan annars försämma för hotade arter. Vi tränger undan djuren alltmer på alla fronter och i förlängningen är det också ett hot mot människor. ■

”DE HAR SPECIELLA RESTAURANGER DE GÅR TILL. INDISKA RESTAURANGEN ÄR DE INTE LIKA INTRESSERADE AV.”

Arbetslöshet. Hemlösa danskar kan behålla lön vid arbete. Nu finns intresse för socialt frikort i Sverige.

SOCIALT FRIKORT STARTADE som en försöksverksamhet i Danmark 2019. De mest utsatta medborgarna kunde tjäna en viss summa pengar på arbete utan att det kvittades mot sociala bidrag. Försöket var framgångsrikt – det ledde till ökad livskvalitet och de kom närmare arbetsmarknaden. 1 januari 2025 blev socialt frikort därför permanent i Danmark. Nu har intresset för den danska modellen väckts i Sverige.

– Målet var inte att pusha folk in i jobb, vi pushar för bättre socialt värde för människor. Det är en reform som gynnar alla, sa Iben Nova Rask, tidigare projektledare för socialt frikort, nyligen under ett seminarium i

svenska riksdagen.

Seminarieret arrangerades av Ulrika Westerlund (MP) och Camilla Mårtensen (L) tillsammans med tidskriften Socialpolitik och organisationen Street Minds.

– Regeringen säger att det ska löna sig att arbeta, men det gör det inte för en del, säger Fredrik Bergman från Street Minds som jobbar med att skapa arbetsmöjligheter för personer i ekonomisk och social utsatthet.

Street Minds arrangerar bland annat stadsvandringar där guiderna lever i hemlöshet. Det var så de upptäckte danskarna frikort. Deras kollegor i Danmark hade fler bokningar

och lättare att få personer att komma ut och jobba. Skillnaden var att de fick behålla lönen och i Sverige ”tog soc den”.

I Sverige finns dock så kallad jobbstimulans, vilket innebär att den biståndsmottagare som tar ett tillfälligt jobb får behålla 25 procent av extrainkomsten. Men enligt en utvärdering fungerar jobbstimulans dåligt och används sällan.

– Om lönen är 1 000 kronor för ett jobb och så får man behålla 250 kronor som ska skattas på – det blir som ett hån. Vår erfarenhet är också att få socialsekreterare känner till jobbstimulansen.

Fredrik Bergman menar att

”Om lönen är 1 000 kronor för ett jobb och så får man behålla 250 kronor som ska skattas på – det blir som ett hån.”

Sverige sticker ut när arbetsinkomster kvittas mot försörjningsstöd från första kronan. Enligt honom ser det inte ut så i många europeiska länder, men mest genomarbetad modell har Danmark.

– De är pionjärer, säger Fredrik Bergman vars förhoppning är att någon svensk kommun vill testa det här också.

NINJA LARSSON är enhetschef för Bostad först, där hyresgästerna motsvarar målgruppen för danska frikortet – människor i hemlöshet som har särskilda svårigheter.

– I en brukarenkät uttryckte våra hyresgäster att de vill ha något att göra på dagarna och bättre ekonomi. Många har haft försörjningsstöd i många år och fortsätter att ha det. Vi ser hur tufft det är att leva väldigt fattigt så länge, säger Ninja Larsson.

Hon påpekar att i Danmark finns ett stabilt politiskt stöd för socialt frikort.

– Allt som gynnar människors återhämtning gynnar samhället.

Med danskarnas socialt frikort kan personer i hemlöshet utföra avlönade jobb istället för att tigga pengar.

ISTOCKPHOTO

IMILJÖPARTIETS budgetmotion från i höstas fanns socialt frikort med. Partiet vill att en försöksverksamhet startas snarast.

– Det är en snabb väg för att närma sig arbetsmarknaden, ger större självständighet, förbättrad självkänsla, hälsa och ökat handlingsutrymme för mycket utsatta människor. Vi har tänkt oss en försöksverksamhet med den danska modellen. Exakt hur anpassningen ska göras måste utredas, säger Ulrika Westerland (MP).

Camilla Mårtensen (L) är intresserad av modellen men partiet driver inte frågan i nuläget. På Liberalernas landsmöte i höst planerar hon att lägga en motion om socialt frikort.

– Det här handlar om en grupp som är oerhört utsatt i samhället. Vi måste vara modiga och se på nya lösningar för gruppen. ”Bostad först” var ett nytt arbetssätt i Sverige på

10-talet som nu många kommuner jobbar efter. Vi behöver vara öppna och lära oss av hur man gör i andra länder, i detta fallet Danmark. Jag hoppas att det ska finnas intresse av att diskutera och hitta lösningar för en utsatt grupp människor. ■

FRIKORT I DANMARK

■ **Den som ansöker och får socialt frikort kan tjäna 42 766 DKK per år utan att det dras från kontanthjälp eller andra allmänna förmåner. Ingen skatt dras från lönen.**

■ **Målgruppen lever i hemlöshet, med missbruk och/eller psykisk sjukdom. De har varken gått en utbildning eller haft inkomst på över 10 692 DKK det senaste året.**

■ **Över 14 000 personer har frikort i dag. Nästan 5 000 företag, kommuner och organisationer har anställt frikortsjobbare sedan starten 2019.**

”Jag fick avslag från soc i två månader”

Markku Ranta har erfarenhet av att inkomst kvittas mot försörjningsstöd. Bland annat spelar han i bandet Dom Fläckfria, där bandmedlemmar inte kan behålla gaget efter en spelning.

– När jag avtjänade ett fängelsestraff jobbade jag i snickeriet och tjänade 13 spänn i timmen. Efter åtta månader hade jag sparat ihop lite pengar som jag tänkte ha när jag muckade. 6 500 kronor var det. Men det gjorde att jag fick avslag

Markku Ranta,
Situation Sthlm-säljare

från soc i två månader. De tyckte jag skulle klara mig på det.

Vad tycker du om danskarnas modell socialt frikort?

– Självklart borde vi ha det i Sverige också. Då kan man ta ströjobb och tjäna lite extra pengar. Och jag skulle få betalt när jag spelar med Fläckfria. Frikort vore en bra idé. Varför ska man jobba om man inte får pengar? Jobb betyder för mig utförande av arbete mot betalning. Spela musik kan jag göra gratis, men inte arbeta.

SVT PLAY

Dokumentär om människor i strukturell hemlöshet

Jag vill hem är en dokumentärfilm om kamp, ansvar och vad som krävs för att alla ska ha rätt till ett hem. Producent och regissör Linnea Widén Riås, som tidigare bland annat gjort dokumentärfilmen *Samlarna*, följer människor som drabbats av strukturell hemlöshet. Det är Claus som blev vräkt under pandemin, sover på gatan och kämpar med att få ett nytt arbete, och Tsega som med sina tre små barn flyttar från soffan till soffan. Hon är ständigt rädd för att ännu en gång tvingas riva upp barnen från förskola och skola.

– Jag ville göra en film om hemlöshet. När jag gjorde research

förstod jag att i dag pratar man om två olika sorters hemlöshet som drabbar olika grupper. En växande grupp är ensamstående kvinnor med barn som är strukturellt hemlösa. Det är en stor grupp och jättemånga barn drabbas, vilket får konsekvenser. Det måste upp i ljuset, säger hon.

Strukturell hemlöshet beror på ekonomi och bostadsbrist, och inte en följd av alkohol- eller drogberoende eller psykiska problem.

I filmen medverkar också Tanja på Bobyran som försöker få fastighetsbranschen att ta sitt ansvar.

Jag vill hem går att se på SVT Play.

Barn till föräldrar med beroende

Barn som har föräldrar eller andra närstående med skadligt bruk eller beroende av alkohol eller droger, upplever ofta en tung situation. Socialstyrelsen har nu tagit fram ett nytt kunskapsstöd för att öka socialtjänstens kunskaper.

– Det räcker inte med att

fokusera på själva beroendet, utan man behöver också förstå hur det påverkar relationerna och samvaron i familjen, och inte minst de konsekvenser det kan få för barnen. Barn behöver också få information och komma till tals, säger utredaren Maria Boustedt Hedvall.

10

öppna drogcener försvann från Stockholms län under 2024. Till exempel Älvsjö station och Hagalund. I dag finns 43 öppna drogcener, enligt SSR Trygg i Stockholms län.

23

procent av unga i åldern 16-24 år har en riskkonsumtion av alkohol. Det är en högre andel bland tjejer än killar.

ORD FRÅN GATAN

”Alla vi väntar den, också att den jävla kallt och mörktiden är slut.”

Mika Saesma, # 152, april 2010. Skrev en handfull texter i tidningen. Han hade ett helt eget sätt att formulera sig, med en absolut egen rytm och ordföljd med finsk klangbotten.

HALLÅ

Lägesrapport från en säljare

NOSSIO NYHO

Hasse Persson har gjort en tavla av tack-sms han fått av tidningsköparna. Den finns publicerad på sidan 19.

Köparnas svar på säljarnas tack-sms för Swish-köpet

”Reportagen är fängslande och det finns mycket trevliga fakta om saker och ting, brunnslocken var intressanta.”

”Ser fram emot att sätta mig ner med en kopp te om en stund och läsa tidningen. Tack för att du säljer tidningen och på så vis gör den stunden möjlig.”

”Jag köper den för att det är en bra tidning och jag köper den av dig för att du är en så proffsig, snäll och trevlig person.”

”Tänker så ofta att jag borde berätta att jag hyser så stor respekt för er som säljer Situation Sthlm. Att kämpa för och vara villig att resa sig ur ett personligt mörker, det kräver urstyrka.”

Alla svar förmedlas till respektive säljare.

Säljaren Roger tackar för köpen den här månaden och ser fram emot nästa månads försäljning.

ULF STOLT

”De där sms-svaren är viktiga att få”

Varje tack-sms för Swish-köpet som en säljarna får ges till dem. Hasse Persson samlade sina tack-sms i en tavla.

Hur länge har du samlat dina tack-sms från köparna?

– De här som är i tavlan är nog de senaste månaderna bara. Men jag har en massa hemma som bara ligger,

kanske tjugo-trettio stycken, som jag också ska sätta upp så.

Men det tog ett tag innan du började läsa dem ordentligt?

– Det tog säkert ett år. Förr brydde jag mig inte, jag bara la dem i plånboken. Men sen började jag läsa dem, det var roligt att läsa vad köparna tycker. Sen blir det att vi pratar, de berättar om sig, sen blir det att de stannar och pratar varje gång. Det är trevligt. De

gillar tidningen. Sen rullar det på.

– Det är bra för självkänslan också. Man blir varm inombords.

Var det nåt särskilt sms som fick dig att börja läsa dem?

– Ja, det var ett jag tyckte var så bra, det var det första jag läste ordentligt, efter det började jag läsa de andra. Det är viktigt med den här feedbacken när man står och säljer.

DIGITAL UTSTÄLLNING

Den tänkande handen

H.M. KONUNGENS STIPENDIETÄVLING
FÖR UNGA TECKNARE

2025

VÅRUTSTÄLLNING
Kungligaslotten.se
25 APRIL – 25 JUNI

Vi bryr oss om
människorna, husen
och staden.

einarmattsson.se

EM

EINAR MATTSSON

moment:teater

www.moment.org.se

världen av i går

Av Stefan Zweig

Regi och dramatisering: Andreas Boonstra. I rollerna: Linda Källgren och Anders Berg.

återkomsten 7-27 maj

Ett storverk är det likafullt, även förvandlad till en pjäs som alla bör se... Vi skrattar käkarna ur led åt deras oräknliga roller, och typer, deras sarkastiska framställningar av den stora naiviteten inför undergången.

- DN

Boonstra vrider och vänder på texten, som bara på moment. Absurt, lekfullt men ändå lättillgängligt pedagogiskt för den som inser att bortom den respektlösa formen hittar man det yttersta allvaret.

- SvD

Företagsprenumeration

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på den här sidan? Kontakta oss:

HERMAN SUNDGREN
Tel: 08-545 953 94
Mejl: herman@situationsthlm.se

3d0 arkitekter ab

Abaton
 PRODUKTION AB

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHIS MINNE

JÖRGENSENS RÖR AB

H. SELF, SINGER-SONGWRITER:

”Jag har redan låtar klart till de kommande två skivorna”

Knappt åtta månader efter hyllade skivan *Skälva* kommer nu skivan *Efterskalv*. Henric Hammarbäck – artistnamn H. Self – harsagt uppsig från jobbet och fokuserar allt på musiken..

MUSIK Det är några av de sista dagarna som Melodybox i Hägersten – den sista honky-tonken i riktnummerområdet – har öppet, kommande helg kommer gräv-maskinerna. Men i dag står två röda stolar på den låga scenen, en mandolin ligger på golvet och två akustiska gitarrer lutade i varsitt ställ bakom stolarna.

H. Self – artistnamn för Henric Hammarbäck – håller lågmäld

releasekonsert för sin andra svenska skiva *Efterskalv*, knappt åtta månader efter den unisont och rikligt hyllade skivan *Skälva*.

– Här har jag spenderat många timmar. Både spelat och lyssnat. Och efter min skilsmässa bodde jag nästan här, de som driver stället här har hjälp mig mycket.

De åtta låtarna på *Efterskalv* skrevs vid samma tidpunkt som materialet till *Skälva*.

– Det låter lite flummigt, men den ursprungliga tanken... gallringen som var till *Skälva*, alla sa att ”fan, du har så många låtar, vi gör en skiva till så kan den heta *Efterskalv*”. Men ju längre tiden gått så är det mera som nya låtar än att de känns att de hänger ihop med den skivan.

Centralt i hyllningarna av *Skälva* var texterna, med både

en unik, svart och ärlig utblick och med ekon och beståndsdelar från både Gustav Fröding och gatuslang. Henric Hammarbäck läser en hel del poesi.

– Poesin är så spännande att läsa för man kan bara ta upp en bok och läsa några dikter. Nu finns böckerna i mitt kök, jag kanske tar upp nån, läser och tar lite inspiration.

DET ÄRIKÖKET han jobbar. Med papper och penna och gitarren i knät.

– Både *Skälva* och *Efterskalv* är skrivna fifty fifty själv i köket och med Jonas Ahlgren, han har betytt mycket. Jag trivs bra att skriva själv, men skriver med den som vill.

Henric Hammarbäck har, med råge, materialet klart till de kommande två skivorna.

– När jag kollade senast hade jag arton nya låtar på listan, men det finns fler.

När Henrik Hammarbäck intervjuades i Situation Sthlm förra hösten i samband med att *Skälva* släpptes, jobbade han på förskola. Det gör han inte längre.

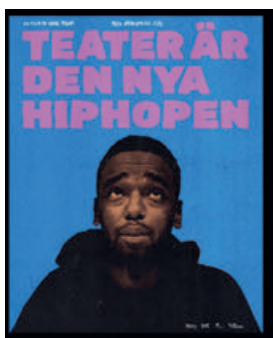
– Jag jobbar i stället extremt mycket med musiken. När jag ser i backspeglarna känns det skönt att veta att jag gjort det. Jag har jobbat hårt med musik och att skriva låtar – precis som planen var. Plus att det gått bra.

– Det har inte nått nåt genombrott ännu, men för mig är det en superstor förändring även fast det är på det här planet. Men det får gärna ta ett kliv till, den ekonomiska biten med barn varannan vecka och bo här i stan är dyrt. Men det går. Och det är värt det.

ULF STOLT

Amiin Madar från Tensta långfilmsdebuter med dokumentärfilmen *Teater är den nya hiphopen*, där han följer skådespelaren och ståupparen Sharmarke Elmi under repetitionerna och uppförandet av teaterföreställningen *8 kvadrat* på Kulturhuset i Husby. "Det här är inte bara min historia, det är också en berättelse om hur det kan se ut att hitta sin plats". Filmen har biopremiär 23 maj.

PAGES/STOLT

OTTERBOM

Gatuduvan flyger längs parkvägarna

Gatuduvan – ibland heter han Jens Åberg – har givit ut sin nionde bok med dikter, *Minns du när vi flög längs parkvägarna*.

KONST Han tog sig namnet Gatuduvan 2013, för att han kände en släktskap med gatuduvorna, "för att de aldrig gav upp".

– I Hökarängen och Farsta där jag är uppväxt, åkte gatuduvorna tunnelbana från en station till en annan. Jag tror de gör det fortfarande.

– Jag tycker duvan är en frihetsfågel också.

Dikterna i boken saknar

skiljetecken, på sina ställen en stor bokstav som visar nytt stycke.

– Jag har jobbat så länge. Det blir ett annat flöde.

För tillfället håller han på och färdigställer sitt kommande album *Hökarängen Hobo* som kommer i augusti.

– Jag jobbar med olika producenter, det är spoken word-poesi till hiphop-beats, kan man säga. Jag har ju tidigare rappat och skrivit poesi separat – jag började 1998 med båda grejerna – men nu har det mer flutit ihop till nån slags spoken word.

ULF STOLT

Poesitävling för unga i stan

TÄVLING Med skrivtävlingen "På andra sidan bron" kan ungdomar mellan 14 och 21 år skildra Stockholm och människorna här. Tävlingen inleds 23 april på Skarpnäcksbibliotek och är ett samarrangemang mellan Stadsbiblioteket, Biblioteket Play och tidskriften ponton.

Den som vill tävla skriver en dikt på temat "På andra sidan bron", spelar in en ljudfil där dikten läses och laddar upp filen på Biblioteket Play senast 14 juni.

Vinnaren koras på Tranströmerbiblioteket under Poesimässan i september.

ULF STOLT

ORIONTEATERN

I mörkret om kriget i Ukraina

TEATER Belysningen försvinner plötsligt. En pannlampa tänds. 45 ton sand täcker scenrummet och tre röster skildrar ett krigshärjat Ukraina.

Kvinnor och barn i mörkret, som visas till och med 6 juni, bygger på dramatikerna Iryna Serebriakova och Masha Denisova upplevelser av att leva i Kiev under kriget.

– Vi vill att publiken ska känna hur rummet förändras när elektriciteten plötsligt försvinner. Hur ljuden intensifieras. Hur sinnena skärps, säger Lars Rudolfsson, vd Orionteatern.

MARIA HAGSTRÖM

5

personer, av 2 556 sökande, ska för Nordiska museets räkning skriva dagbok under ett års tid. Det är en del av digitala insamlingen "Hur var din dag?", som nu finns öppen för alla.

BERÄTTELSEN OM JUDEHUSET PÅ SÖDER

BOK När Ricki Neuman hälsade på sin morfar som barn tog han och mamman spårvagnen från Kungsholmen till Södermalm, med en stor kastrull hönssoppa. Hans morfar var fattig och bodde i Judehuset på Klippgatan.

– Han pratade dålig svenska och förhörde mig på hebreiska alfabetet. Och blev alltid irriterad att jag inte kom ihåg.

I boken *Judarna på Klippgatan 19* berättar Ricki Neuman, utifrån sina barndomsminnen, historien om huset, sin

morfar och människorna som bodde där.

De som flyttade in i Judehuset var en ny typ av judar som kom till Stockholm i mitten av 1800-talet, från Ryssland, Baltikum och Polen. De var fattiga, obildade, religiösa och talade

jiddisch. Den etablerade judiska befolkningen här var orolig för att vägen av östjudar skulle leda till mer antisemitism. För att hjälpa de nyanlända lät de en stiftelse bygga huset på Klippgatan 19. Det invigdes 1913.

GERD ERIKSSON

HOLGER ELLGÅRD

Den 2 juli 1980 gick det att anmäla sig till Riddarfjärds-simningen. Bilden är från 2011 då man simmade i motsatt riktning.

Maj 1980. Värde-transportrån, bagarstrejk och sydafrikansk frukt

SKOGAHLIM – Stockholms-Bagarns bageri på Lindhagensgatan 120 är först ut i strejk när konflikten bröt ut midnatt mot fredag.

Stadens 25 jägare sköt förra året 8 940 duvor, 2 349 måsar och 1 980 kråkfåglar. Staden avlivade även 162 katter, 6 grävlingar och 4 rävar.

Skolan, polisen, hälsovården och socialförvaltningen delar samma bild – missbruket av

hasch i Stockholms ökar. Mest i skolorna i gamla välkända problemområden som Brommaplan, Rågsved, Farsta och Hagsätra.

Clint Eastwoods *Manen med oxpiskan* går på Filmstaden.

Beckomberga får hård kritik av Socialstyrelsen för att de inte åtgärdat missförhållanden – bland annat svårigheten för patienter och personal att få gehör för sin kritik av vården – som påpekades

vid inspektioner för två år sedan.

Enligt fastighetskontoret finns det cirka 7 500 kontoriserade lägenheter i stan, av dem är 900 illegalt kontoriserade. De kontoriserade lägenheterna kan göras om till bostäder för drygt 20 000 personer.

VID ETT VÄRDETRANSPORTRÅN mot Obs i Vårby kom råvarorna över tre och en halv miljon kronor. När polisen hittade flykt-

bilen fann de två penningväskor i den med sammanlagt 900 000 kronor i.

Enligt kommunens undersökning "Stockholmsungdomarna inför 80-talet" framkommer att de flesta bor hemma, jobbar vid sidan av, är med i någon förening och går på bio på fritiden. 900 utvalda av 95 000 mellan 13 och 24 år har intervjuats.

Besök på offentliga toaletter ska höjas från femtio öre till en krona.

Vid ombyggnaden av Münchenbryggeriet används en ny svensk uppfinning för att suga upp damm. Kvarts och stora mängder asbest, även cancerframkallande blå asbest, finns i lokalerna.

Enligt ny statistik dog 80 missbrukare av heroin eller morfin förra året – tjugo fler än året innan.

Anmälan till Riddarfjärds-simningen 2 juli öppnar. Går från Smedsuddsbadet, under Västerbron och går i mål vid Stadshuset – 3 000 meter. Anmälningsavgift 75 kronor.

Flera föräldrar är upprörda över att deras barn på daghem och skolor i stan serveras frukt från Sydafrika. Enligt borgarråd Mats Hulth får inte kommunen besluta om köpbojkott mot vissa länder.

Namnberedningen har beslutat att döpa den nya gränd som upptäckts mellan Kornhamnstorg och Västerlånggatan till Torgdragargränd.

ULF STOLT

1991 Carola Häggkvist, född i Hägersten men uppvuxen i Norsborg, vinner efter skiljedom Eurovisionsfestivalen i Rom med låten "Fångad av en stormvind".

1967 Kaknästornet invigs. Det 155 meter höga – 170 om man räknar masten – tornet fick sitt namn från medeltidsbyn Kaknäs och en av fyra kungsgårdar som låg där.

1930 Vid Stockholmsutställningen utmed Djurgårdsbrunnsvikens norra strand får funktionalismen – av det latinska ordet *fungor*: "utföra", "fullborda" – sitt genombrott.

HOLGER ELLGÅRD

Ur arkivet: # 319, sep. 2024

Första stora intervjun med **Henric Hammarbäck** – artistnamn **H. Self** – som släpper sin första skiva på svenska, "Skälva", med låtar skrivna i köket de veckor han inte har barnen. I filmen *Så länge hjärtat slår* spelar **Bianca Kronlöf** en visselblåsare på bred Stockholmska, VM i Swimrun går från ö till ö till Utö och bygget på Slussen har nu hållit på i nio år. Syntetiska opioider är på väg att ersätta heroinet i Stockholm. Journalisten **Minna Höggren** har skrivit en bok om dejting från ett vetenskapligt, politiskt och tekniskt håll. **Nora Khalil** debuterar som dramatiker med A på Stadsteatern i Husby, *Peter. Tid* av **Dmitri Plax** går på Orionteatern och i dansföreställningen *Forever* blir publiken en del av föreställningen.

1UP
00

HIGH SCORE
16440

DETTA OM DETTA

Värt att veta om
vad som helst

Pac-Man

Ett icke våldsamt labyrintspel

Pac-Man lanserades 22 maj 1980 i Japan och blev snabbt en enorm succé. Bland annat för att det var ett icke våldsamt spel och passade därför flickor och pojkar lika bra. Spelet togs snabbt upp av amerikanska speltillverkare och är i dag ett av världens mest kända tv-spel i genren survival horror.

Det designades ursprungligen som ett arkadspel av spelföretaget Namcos programmerare Toru Iwatani.

Pac-Man är ett labyrintspel där spelaren styr spelkaraktären – den gula cirkeln med munnen – som äter piller och bonusfrukter och jagas genom labyrinten av fyra spökliknande karaktärer: Inky, Blinky, Pinky och Clyde, som försöker äta upp Pac-Man. När alla piller är uppätta är spelnivån klar.

Första SM i Pac-Man hölls i september 1982 på Gallerian, efter kvältävlingar i sju städer.

Pac-Man finns som app att ladda ner och spela i telefonen. Det har över hundra miljoner nedladdningar.

PÅ HÖRNET

En Stockholmare
mitt i steget

LIAM KALEVI
I HÖRNET AV RINGVÄGEN
OCH KRUKMAKARGATAN

”Brukar köra
en klassisk
bro-split på
gymmet.”

Vad har du i väskan?

– En fotboll, vattenflaska, fotbollskor. Jag ska träffa mina polare och spela fotboll. Vi är bara tre pers, så det blir lite olika. Vi kan köra till exempel straffar, eller crossbar challenge.

Vad gick du och lyssnade på?

– “Fly Away” med Lenny Kravitz, bra sommarvibe, jag brukar lyssna på rock på gymmet. Jag kör en klassik bro-split – en bröst-dag, en ryggdag, en bendag.

TEXT **ULF STOLT**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

Som en del av en klassisk bro-split hade Liam Kalevi en axeldag på gymmet dagen före han kom gående på Ringvägen.

Sköna maj!

MÅNDAG   TISDAG   ONSDAG   TORSDAG   FREDAG   LÖRDAG   SÖNDAG

			1 BAJEN - FC ROSENGÅRD Semifinal, Svenska Cupen	2	3	4 ÖSTERS IF - BAJEN Allsvenskan
5 BAJEN - BK HÄCKEN 3Arena, OBOS Damallsvenskan	6	7	8	9	10 AIK - BAJEN OBOS Damallsvenskan	11 BAJEN - IFK NORRKÖPING Allsvenskan
12	13	14 BAJEN - IK SIRIUS Allsvenskan	15	16	17 BAJEN - PITEÅ IF OBOS Damallsvenskan	18 AIK - BAJEN Allsvenskan
19	20	21	22 BAJEN - MJÄLLBY AIF Allsvenskan	23	24 KRISTIANSTADS DFF - BAJEN OBOS Damallsvenskan	25
26 BAJEN - DEGERFORS IF Allsvenskan	27	28	29	30	31 IF ELFSBORG - BAJEN Allsvenskan	

Åk med oss istället.

